

Кыргыз Республикасында өрт коопсуздугунун эрежелери

(КР Өкмөтүнүн [2020-жылдын 15-декабрындагы № 607](#) токтомунун редакциясына ылайык)

1-глава. Коргоо объектилеринин өрт коопсуздугун камсыз кылуу өзгөчөлүктөрү

§ 1. Коргоо объектилеринин өрт коопсуздугунун жалпы талаптары

1. Кыргыз Республикасында өрт коопсуздугунун эрежелери (мындан ары - Эрежелер) өрт коопсуздугун камсыз кылуу максатында жеке жана юридикалык жактардын жүрүш-туруш эрежелерин, өндүрүштү уюштуруу жана (же) уюмдардын, турак-жай фондунун жана башка объектилердин (мындан ары - коргоо объекти) аймактарын, имарат-жайларын күтүү тартибин белгилөөчү, өрткө каршы ченемдердин талаптарын камтыйт.

Ушул Эрежелердеги колдонулган негизги түшүнүктөр "[Өрт коопсуздугун камсыз кылуу жөнүндө](#)" жана "[Өрт коопсуздугу жөнүндө](#)" Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында көрсөтүлгөн мааниде колдонулат.

Өрт коопсуздугун камсыз кылуунун укуктук негизи болуп Кыргыз Республикасынын [Конституциясы](#), Кыргыз Республикасынын өрт коопсуздугу жаатындагы мыйзамдары, ушул Эрежелер жана өрт коопсуздугун камсыз кылуу тармагын жөнгө салуучу башка ченемдик укуктук актылар, ошондой эле объектилерди долбоорлоодогу жана куруудагы ченемдер жана эрежелер жана алардын өрт коопсуздугуна коюлуучу талаптары болуп саналат.

2. Коргоо объектилерин менчиктөө укугу менен башка мыйзамдуу негизде пайдаланып жаткан (жеке ишкерлер) уюмдун жетекчиси (башка ыйгарым укуктуу кызмат адамы) (мындан ары - уюмдун жетекчиси) ар бир коргоо объектисине (жеке турак үйлөрдү кошпогондо) карата ушул Эрежелердин талаптарына ылайык, анын ичинде өндүрүштүк жана кампа багытындагы ар бир жарылуу, өрт коркунучу бар жайлар үчүн өзүнчө өрт коопсуздугунун чаралары жөнүндө ушул Эрежелердин [3-тиркемесине](#) ылайык нускаманы бекитет.

3. Менчигинин түрүнө карабастан ишканалардын, уюмдардын, мекемелердин жетекчилери жана кызмат адамдары төмөнкүлөргө милдеттүү:

1) өзүнө караштуу мекемелердин коргоо объектилеринде бардык инженер-техникалык кызматкерлер, кызматчылар жана жумушчулар ушул Эрежелерди үйрөнүүсүн жана аткаруусун уюштурууга;

2) коргоо объектисинде ыктыярдуу өрт өчүрүүчү кошуунду уюштурууга жана ички буйрук менен анын аткаруучу ишин бекитүүгө;

3) ушул Эреженин [6-тиркемесине](#) ылайык коргоо объектисинде өрт-техникалык минимум боюнча өрткө каршы нускама жана сабак өткөрүүнү уюштурууга;

4) өндүрүштүк, администрациялык, кампа жана көмөкчү жайларда өрткө каршы катуу режим орнотууга (тамеки чегүүчү жерди аныктоого жана жабдууга, бир жолку сакталуучу сырьёнун жана даяр продукциянын жайгаштырылуучу жерин жана жол берилген өлчөмүн аныктоого, от менен аткарылуучу иштердин так тартибин, иш бүткөндөн кийин имарат жайларды карап чыгуунун жана жабуунун тартибин орнотууга) жана бардык жумушчулар жана тейлөөчү адамдар тарабынан бул талаптардын өтө катуу сакталышын дайыма көзөмөлгө алууга;

5) иш аяктагандан кийин, ушул Эрежелердин [9-тиркемесинде](#) келтирилген журналды жүргүзүү менен ар түрдүү функционалдык дайындоосундагы бөлмөлөрдү карап чыгуу жана жабуу тартибин аныктоого;

6) мезгил-мезгили менен коргоо объектисиндеги өрт коопсуздугунун абалын, өрткө каршы күрөш жүргүзүүчү техникалык каражаттардын оң болушун, объектидеги өрт жагынан коргонуунун жана ыктыярдуу өрт өчүрүүчү дружинанын күжүрмөндүгүн текшерип турууга жана алардын ишин жакшыртуу боюнча зарыл чараларды көрүүгө жана ушул Эрежелердин [8-тиркемесиндеги](#) келтирилген журналга жазуу менен;

7) коргоо объектисин ушул Эрежелердин [7-тиркемесине](#) ылайык белгилер менен камсыз кылууга.

4. Уюмдун жетекчиси өрт өчүрүүчү автомобилдерди өрт өчүрүү депосундагы жылуулук, электр менен жабдуу, телефон байланышы, бекем полу бар, дарбазасы жылытылган, өрттөн коргоочу жеке курамдын ишинин кадыресе жана коопсуз шарттарын камсыз кылууда ушул максат үчүн салынган зарыл болгон башка жасалгалары жана жабдуулары бар атайын бокстарда кармоону камсыз кылат.

5. Уюмдун жетекчиси өрт өчүрүүчү автомобилдердин жана мотопомпалардын, ошондой эле өрт өчүрүү үчүн ыңгайлаштырылган (кайра жабдылган жабдуулар) техниканын оң абалда болушун камсыз кылат.

6. Уюмдун жетекчиси өрт өчүрүүчү үчүн жабдылган (кайра жабдылган) ар бир мотопомпа жана техника менен иштөө үчүн атайын даярдыктан өткөн мотористти (айдоочуну) бекитүүнү уюштурат.

7. Өрт коопсуздугунун чаралары боюнча окуудан өтүп келген адамга гана коргоо объектисинде иштөөгө жол берилет.

Өрт коопсуздугунун чараларын адамдарга окутуу, өрткө каршы инструктаж өтүү жана өрт өчүрүү-техникалык минимумдан өткөрүү жолу менен ишке ашырылат.

Өрткө каршы инструктаж өткөрүүнүн жана өрт өчүрүү-техникалык минимумунан өтүүнүн тартибин жана мөөнөтүн уюмдун жетекчиси аныктайт.

8. Инженер-техникалык кызматкерлерди, кызматчыларды жана жумушчуларды өрткө каршы даярдоо өрткө каршы инструктаждан (биринчи жана экинчи) жана өрт-техникалык минимум боюнча сабактардан турат.

9. Өрт-техникалык минимум боюнча коргоо объектилеринде өрткө каршы инструктаж жана сабак өтүү үчүн зарыл болгон көрсөтмө куралдар (плакаттар, схемалар, макеттер), ошондой эле өрт өчүрүүнүн баштапкы каражаттарынын баардык түрлөрүнүн, өрт шаймандарынын жана коргоо объектисине орнотулган өрт байланышынын баардык үлгүлөрү менен жабдылган жайды бөлүп берүү зарыл.

10. Өрт-техникалык минимум программасын өтүп бүткөндөн кийин жумушчулар менен кызматчылардан зачеттор алынууга тийиш. Өрт-техникалык минимум боюнча өткөрүлгөн зачеттордун натыйжасы ушул Эрежелердин [6-тиркемесинде](#) келтирилген журналдарда жазылат.

11. Кампаларда, өндүрүштүк, администрациялык жана коомдук жайларда заттар менен материалдар ачык сакталган, ошондой эле технологиялык орнотмолор жайгашкан жерлерде уюмдун жетекчиси өрт өчүрүү чөйрөсүндө иштеген ыйгарымдуу мамлекеттик органды чакыруу үчүн телефондун номери жазылган тактачанын болушун камсыз кылат.

12. Адамдар түнкүсүн боло турган коргоо объектилеринде (анын ичинде мектеп-интернаттарда, социалдык жактан тейлөөчү уюмдарда, карылар үйлөрүндө, балдар үйлөрүндө, мектепке чейинки билим берүүчү уюмдарда, ооруканаларда жана балдар жайкысын эс ала турган объектилерде) уюмдун жетекчиси тейлөөчү адамдардын сутка бою кезметчилигин уюштурат.

13. Адамдар түнкүсүн боло турган коргоо объектисинде уюмдун жетекчиси төмөнкүлөрдү камсыз кылат:

1) күндүз жана түнкүсүн өрт чыккан учурда тейлөөчү адамдардын аракеттенүү тартиби жөнүндө инструкциянын, телефон байланышынын, электр фонарларынын (ар бир кезметчиге 1ден кем эмес фонарь), өрттөн улам уу заттардын чыгышынан адамдын дем алуу жана көрүү органдарын жекече коргоо каражаттарынын болушун;

2) өрт өчүрүү жагынан ыйгарым укуктуу мамлекеттик органдын бөлүмчөлөрүнө түнкүсүн адамдар болгон коргоо объекти жайгашкан жердеги адамдардын саны жөнүндө маалыматты (анын ичинде түн ичиндеги, дем алыш жана майрам күндөрүндө) берүүнү (күн сайын).

14. Уюмдун жетекчиси тышкы өрт шатыларынын жана имараттар менен курулуштардын чатырларындагы (үстүндөгү) тосмолордун оң абалда болушун камсыз кылат, техникалык документтерге же андай буюмдардын паспортуна ылайык өрт шатыларын жана чатырдагы тосмолорду эксплуатациялык сыноодон өткөрүүнү 5 жылда 1 жолудан кем эмес уюштуруп, мындай сыноолордун тийиштүү протоколун түзөт, ошондой эле адамдарды бийиктен куткаруу каражаттарынын абалын мезгил-мезгили менен текшерүүдөн өткөрөт.

§ 2. Коргоо объектилеринин аймагынын өрт коопсуздугу

15. Ишканалардын, уюмдардын, турак үйлөрдүн жана башка объектилердин аймагы, ошондой эле алардын айланасындагы аймак дайыма таза кармалууга жана системалуу түрдө өндүрүш калдыктарынан, күйө турган таштандылардан, түшкөн жалбырактардан жана кургак чөп-чардан тазаланууга тийиш. Кайра колдонууга болбой турган өндүрүш калдыктары менен ороп-таңгактоочу материалдар дайыма атайын бөлүнгөн жерге чыгарылып жана өз учурунда ташылып кетүүгө тийиш.

16. Баардык имарат-жайларга, өрт учурунда суу ала турган жерлерге эркин кирип-чыгуу камсыз кылынууга тийиш. Жолдун абалы атайын өрткө каршы автотранспорт каражаттарынын өтүшүнө тоскоолдук кылбоого тийиш.

Имараттарга, курулуш жайларга жана өрт учурунда суу алынуучу жерлерге, ошондой эле өрт өчүрүүчү шаймандарга жана жабдууларга, өрт тууралуу кабар берүүчү каражаттарга жана стационардык өрт шатыларына бара турган жолчолор (жылдын баардык мезгилинде) дайыма ачык болууга жана түнкүсүн жарык берилүүгө тийиш. Өрт техникасы жайгашкан жерлерге шлагбаумдарды, бордюрларды коюуга, металл тосмолорду орнотууга, атайын автотранспорт каражаттарынын өтүшүнө тоскоол болбой, жолду тарыткан тосмолорду коюуга тыюу салынат.

Өрт автотехникалары үчүн жолдордун талаптары шаарларды жана шаар тибиндеги калктуу пункттарды пландаштыруу жана куруу боюнча курулуш ченемдери менен аныкталат.

(КР Өкмөтүнүн [2020-жылдын 15-декабрындагы № 607](#) токтомунун редакциясына ылайык)

17. Имарат-жайлардын жана курулуштардын ортосундагы өрткө каршы ачык жерди, өрт-куткаруу техникасын орнотууга ылайыкталган бурулуп кетүүчү жана атайын аянттарды, материалдарды, жабдууларды жана ар кандай идиштерди жыйноо үчүн унааларды токтотуу жана имарат-жайларды (орнотмолорду) куруу үчүн, от жагуу жана таштандыларды жана идиштерди жагуу үчүн пайдаланууга тыюу салынат.

18. Жолдорду же өткөөлдөрдү оңдоо, аларды жабуу менен байланышкан иштерди жүргүзгөн учурда оңдоо (курулуш) иштерин жүргүзгөн уюмдун жетекчиси өрт өчүрүү чөйрөсүндөгү ыйгарым укуктуу мамлекеттик органдын бөлүмчөсүндө мындай иштерди жүргүзүүнүн мөөнөтү жөнүндө тийиштүү маалымат берет жана айланып өтүүчү жолдун багытын көрсөткөн белгилерди коёт же оңдолуп жаткан жолдор менен өткөөлдөр аркылуу өтүүчү жолчолорду жасайт.

19. Объектилердин ичи менен өткөн өткөөлдөр жана темир жолдор өрт өчүрүүчү автомобилдердин өтүшүнө тоскоолдук кылбагандай болууга жана темир жолдун деңгээлинде туташ төшөлмөлөр салынууга тийиш. Өткөөлдөрдүн саны экиден кем болбоого тийиш. Өткөлдөөргө локомотивдерсиз вагондорду токтотууга тыюу салынат.

20. Коргоо объектисинин жарылууга коркунучтуу аралашма топтолуп калышы мүмкүн болгон участкаларында транспорт каражаттарынын өтүшүнө тыюу салынат. Бул турасында тийиштүү белгилер жана жазуулар коюлууга тийиш.

21. Жарылуу жана өрт коркунучу болгон коргоо объектилеринин аймагында (эгерде бул өндүрүштөгү технологиялык процесске байланышпаса), ошондой эле күйүүчү материалдар сакталган жана кайра иштетилген жерлерде ачык от жагууга тыюу салынат.

22. Имараттардын (жайлардын) подвал жана цоколь кабаттарынын терезелеринин жарык түшкөн жерлери таштандыдан жана ар кандай буюмдардан тазаланууга тийиш.

23. Лак, сыр материалдары салынган идиштер имарат жайдан 20 метрден кем эмес аралыкта жайгашкан атайын аянтчаларда сакталууга жана капкактары жылчыксыз жабылууга тийиш.

24. Отунду короодо убактылуу сактоого уруксат берилет, ал имараттардан өрт гидранттарынан жана суу көлмөлөрүнөн 5 метрден кем эмес алыстыктагы атайын бөлүнгөн жерге жайгаштырылышы керек.

25. Коргоо объектисинин аймагында атайын бөлүнгөн жерде гана тамеки чегүүгө уруксат берилет, андай жер урналар, суусу бар идиштер менен жабдылууга жана аларга тийиштүү жазуулар жана белгилер коюлууга тийиш. Тамеки чегүүгө тыюу салынган аймакта көрүнүктүү жерлерге тыюу салган жазуулар же белгилер илинип коюлат.

26. Токойлуу жерде жайгашкан калктуу пункттардын айланасында тийиштүү иш-чаралар аткарылышы керек. Мындай жерде токойдон же чым-көңгө айланган жерден чыккан өрт имарат-жайларга жетпегидей болушу керек (өрткө каршы коргой турган тилкелер жасалып, ийне жалбырактуу көчөттөр отургузулуп, жайкысын кургак чөп-чар тазаланып турууга ж.б. тийиш).

27. Токойго (токойлуу парктарга) чейинки ар түрдүү багыттагы объектилер менен имараттардын өрткө каршы аралыктарын, чым-көңдөр иштетилген же ачык жаткан жерлердин аймагын ар түрдүү курулуштарды жана көмөкчү жайларды салууга, ошондой эле күйүүчү материалдарды, таштандыны, жыгачтын таарындыларын, курулуш жана башка күйө турган материалдарды топтоо үчүн пайдаланууга тыюу салынат.

28. Айыл-кыштактардын жана шаардын калктуу конуштарынын аймагына, ошондой эле токой массивдерине 100 метрден жакын аралыктан ачык оттун жардамы менен ысытып, бийиктикке көтөрө турган күйүүчү материалдардан жасалган конструкциянын ичиндеги башкарылбас жасалгаларды учурууга тыюу салынат.

§ 3. Коргоо объектилеринин имарат-жайларынын өрт коопсуздугу

29. Коргоо объектилеринде төмөнкүлөргө тыюу салынат:

1) үйдүн чатырларында, подвалдарда жана цоколь кабаттарда оңой от алуучу жана тез күйүүчү суюктуктарды, дары-дармекти, жарылуучу заттарды, пиротехникалык жасалгаларды, күйүүчү газ толтурулган баллондорду, аэрозоль кутучадагы товарларды, целлулоид жана башка өрт чыгаруучу жана жарылуучу заттар менен материалдарды сактоого жана колдонууга, үйдүн чатырчаларында чым-көң, таарынды жана башка тез күйүүчү материалдарды отун катары колдонууга;

2) көлөмдүү-план чечимдерди өзгөртүүгө жана өрт өчүргүчтөрдү, өрт туткаларын жана өрт коопсуздугун камсыз кылуучу башка системаларды колдонууну чектеп же өрткө каршы коргонуунун автоматтык системаларынын (автоматтык өрт сигнализациясы, өрт өчүрүүчү стационардык-автоматтык орнотмолор, түтүн таратуучу системалар, кабар берүү жана эвакуацияны башкаруу системалары) колдонуу зонасын азайтуучу инженердик коммуникацияларды жана жабдууларды жайгаштырууга, өрттү автоматтык кабарлоочуларды сырдоого же кагаз жабыштырууга;

3) бензинди, керосинди жана башка тез от алуучу жана күйүп кетүүчү суюктуктарды колдонуу менен имарат-жайларды тазалоого жана кийимдерди жууп-тазартууга, ошондой эле жалын чыгарган лампалар жана ачык отту колдонгон башка ыкмалар менен тоңуп калган түтүктөрдү жылытууга;

4) изоляциясы бузулганы көрүнүп турган электр зымдарын жана кабелдерди пайдаланууга;

5) бузук розеткаларды, рубилниктерди жана башка электр орнотмолорун пайдаланууга;

6) электр лампаларын жана жарык бергичтерди кагаз, кездеме жана башка күйүүчү материалдар менен ороого, ошондой эле жарык бергичтин конструкциясында каралган калпакчалары (жарык чачыраткычтары) жок жарык бергичтерди колдонууга;

7) ысыктан коргой турган жасалгасы жок, ошондой эле конструкцияда каралган ысыкты жөнгө салгычтары жок же бузулуп калган электр үтүктөрүн, электр плиткаларын, электр чайнектерин жана башка электр менен жылыган приборлорду пайдаланууга;

8) стандарт эмес (колго жасалган) электр жылыткыч приборлорду колдонууга;

9) даярдаган заводдун инструкциясына ылайык сутка бою иштей турган электр приборлорунан башка электр менен жылый турган приборлорду, ошондой эле тиричилик электр приборлорун, анын ичинде күтүү режиминде турган приборлорду сайылган бойдон кароосуз калтырууга;

10) электр жабдуулары орнотулган тактага күйүүчү (анын ичинде тез тутанган) заттар менен материалдарды жайгаштырууга;

11) ушул Эрежелердин [2-тиркемесинде](#) берилгендей химиялык заттар менен материалдарды сактоо боюнча талаптарды бузууга;

12) авариялык, курулуш-монтаж жана реставрация иштерин жүргүзгөн учурда электр узарткычтарды, өзүнүн мүнөздөмөлөрү боюнча электр приборлорун саюу үчүн жасалбаган узарткычтарды, тор чыпкаларын убактылуу электр зымдарын пайдаланууга.

Заттар менен материалдардын өрт-жарылуу жана өрт коркунучунун көрсөткүчтөрү "Өрт коопсуздугун камсыз кылуу жөнүндө" Кыргыз Республикасынын [Мыйзамы](#) менен аныкталат.

30. Баардык коргоо объектилеринде өрт чыккан жана өзгөчө кырдаалдарда адамдарды жана материалдык байлыктарды эвакуациялоонун ар бир кабат боюнча ушул Эрежелердин [4-тиркемесинде](#) келтирилген мисалдарга ылайык пландары илинип коюлууга тийиш.

Эвакуация пландарында негизги жана авариялык эшиктер, ошондой эле өрт өчүрүүнүн жана байланыштын баштапкы каражаттары жайгашкан жерлер белгиленип

коюлат. Эвакуациялоо пландарынын шарттуу белгилери ушул Эрежелердин [4-тиркемесинде](#) келтирилген.

31. Эвакуациялык эшиктердин каалгаларынын бекиткичтери ичинен ачкычсыз оңой ачуу мүмкүнчүлүгүн камсыз кылууга тийиш.

Коргоо объектисинде өрт чыккан уюмдун жетекчиси өрттү өчүрүү жана авариялык-куткаруу иштерин жүргүзүү максатында өрт өчүрүүчүлөрдүн жабык жайларга киришин камсыз кылып берет.

32. Эвакуациялык жолдорду, эвакуациялык жана авариялык эшиктерди колдонууда төмөнкүлөргө тыюу салынат:

1) эвакуация жолдоруна босоголорду (эшиктердин босоголорун кошпогондо), анык эшиктерге окшошкон жалган эшиктерди коюуга, жылдырма жана көтөрүлүп-түшмө эшиктерди жана дарбазаларды, айланма эшиктерди жана турникеттерди, ошондой эле элди эркин эвакуациялоого тоскоол болгон башка жасалгаларды орнотууга, түшө турган тепкичтердин жанына күзгүлөрдү жана кондиционерлердин тышкы блокторун орнотууга;

2) эвакуациялык жолдорду жана эшиктерди (анын ичинде өткөөлдөрдү, далистерди, коридорлорду, тамбурларды, галереяларды, лифт аянтчаларын, тепкичтер жайгашкан аянтчаларды, тепкичтердин тегерегин, эшиктерди, эвакуациялык люктарды) ар түрдүү материалдар, буюмдар, жабдуулар, өндүрүштүк таштандылар, калдыктар ж.б. көр-жерлер менен тосууга, ошондой эле эвакуациялык эшиктерге кулпу салууга жана мык кагып, биротоло бекитип салууга;

3) чыга бериштеги тамбурларга (квартиралар жана жеке турак үйлөрдү кошпогондо) кир жайгычтарды жана кийим илгичтерди, гардеробдорду жасап алууга, ошондой эле шаймандар менен материалдарды сактоого (анын ичинде убактылуу);

4) тепкичтер жайгашкан аянтчалардын, далистердин, холдордун жана тамбурлардын өзү жабылган эшиктеринин бекип калышына, ошондой эле эвакуация жолундагы өрттүн коркунучтуу факторлорунун жайылышына тоскоол болгон эшиктерди чыгарып салууга;

5) армирленген айнекти эшиктердин жана фрамуктардын кадимки эле айнектерине алмаштырууга;

6) лифт аянтчаларына кампачаларды, киоскторду, ларекторду жана башка ушул өңдүү нерселерди жайгаштырууга;

7) балкондор менен лоджиялардагы эшиктерди, люктарды, тышкы эвакуациялык тепкичтерди, сыртка чыккан жердеги жанаша секциялардын өткөөлдөрүн эмерек жабдуулар жана башка буюмдар менен тосуп салууга, балкондордун ортосундагы тепкичтерди алып салууга, квартиралардын балкондору менен лоджияларындагы люктарды ширетип салууга;

8) түтүн кирбей турган тепкич аянтчаларына алып келүүчү балкондорду, лоджияларды жана галереяларды айнектеп салууга;

9) тепкичтердин аянтчаларына жана кабаттардын далистерине кампачаларды жана башка көмөчү жайларды салууга, ошондой эле тепкичтердин астына жана тепкичтердин аянтчаларына буюмдарды, эмеректи ж.б. күйүүчү материалдарды сактоого, тез от алган жана күйүп кетүүчү суюктуктар менен, электр зымдарын жана кабелдерди (далистерди жана тепкичтердин аянтчаларын жарык кылуучу электр зымдарын кошпогондо) өнөр жайлык газ түтүктөрүнө жана буу түтүктөрүнө трубопроводдор аркылуу өткөрүүгө;

10) куткаруучу жасалгалар бекитилген жерлердеги өткөөлдөрдү тосуп жана жаап салууга.

33. Эгерде, бул алардын милдети менен шартталса же колдонуу боюнча инструкциянын талаптарында каралса, жумуш убактысы бүткөндөн кийин өрткө каршы коргонуу системасын, кезметтик жарыкты, ошондой эле башка электр орнотмолорунан жана электротехникалык приборлордон башка кезметчи отурбаган имарат-жайдагы электр

орнотмолорун жана тиричилик электр приборлорун иштеген бойдон калтырууга тыюу салынат.

34. Эвакуациялык эшиктерде же тикеден тике тышка чыга турган эшиктерде жана далистерде, тепкичтер жайгашкан аянтчаларда өрт учурунда авариялык жарык берүү системасына туташтырылган "ЧЫГУУ" деген эскерткич жазуу коюлууга тийиш.

35. Чатырдагы жыгач конструкциялар өрттөн коргой турган состав менен иштетилүүгө тийиш. Өрттөн коргоочу иштетүүнүн сапаты жыл сайын текшерилип турууга жана зарылчылыгы болсо жаңыртылууга тийиш.

36. Чатырлардын, техникалык кабаттардын, подвалдардын, электр такталардын жана желдеткич камералардын эшиктери кулпуланып жабылууга тийиш. Кулпунун ачкычы каалаган убакта алууга мүмкүн болгон белгилүү бир жерде (жогорку кабаттагы квартира, комендант, күзөткана) сакталууга тийиш.

Чатырлардын жана подвалдардын, техникалык кабаттардын эшиктерине ачкычтардын сакталган орду жөнүндө жазып коюу керек.

Чатырлардын секцияларынын ортосундагы эшиктер, ошондой эле өрткө каршы дубалдардын (өткөөлдөрдүн) эшиктери дайыма жабык болууга тийиш.

37. Дубалды беттөөчү материалдар күйө турган заттардан жасалышына (күйүүчү плёнка материалдарын чаптоо) тыюу салынат, алар ошондой эле жалпы далистердин, тепкич жайгашкан аянттардын, вестибюлдардын, холлдордун жана фойелердин дубалдары менен шыптары күйгөн учурда уулуу заттарды бөлүп чыгара турган күйө турган жасалгалоочу материалдардан болбошу керек, ошондой эле вестибюлдардын тепкич салынган аянтчаларынын жана лифттердин холдорунун полдору да күйүүчү материалдардан жасалбоого тийиш.

Эвакуация жолдорундагы (далистер, фойелер, вестибюлдар, холлдор) көрүүчүлөр кирген, көргөзмө, экспозиция, окуу залдары жана эл көп келген башка жайлардын полдору капталган материал полго чыкпагандай бекем бекитилүүгө тийиш.

Синтетикалык күйүп кетүүчү материалдардан жасалган килемдерди жана жол килемчелерин колдонууга тыюу салынат.

38. Өрт учурунда адамдарды эвакуациялоо үчүн көтөргүчтөрдү жана лифттерди пайдаланууга тыюу салынат.

"Өрт өчүрүүчүлөрдү ташуу" деген режимде иштей турган лифттерди уюмдардын пайдалануусунун тартиби уюмдун жетекчиси тарабынан бекитилүүчү инструкция менен жөнгө салынат. Мындай инструкциялар тикеден тике лифттин кабинасын башкара турган органдарда илинип коюлууга тийиш.

Уюмдун жетекчиси калктын жардамга муктаж топтору жана башка жарандары үчүн коопсуз зона катары пайдалана турган лифттердин холлдорунун түтөбөй тургандыгын камсыз кылат, бул ишке өрткө каршы тосмолорду (өткөөлдөрдү) жана алардын оюктарын жаап койгон жерлерди, өрт посту жайгашкан жекече коргоо жана байланыштын тийиштүү каражаттарын, ошондой эле мындай зонанын багытын көрсөткөн өрт коопсуздугунун белгилерин оң абалда сактоо жолу менен жетишилет.

39. Эл массалык түрдө чогулган коргоо объектилеринде, мектептерде жана мектепке чейинки билим берүүчү мекемелерде, улгайган адамдар жана саламаттыгы начарлаган адамдар жашаган үйлөрдө, стационардуу дарылоо жана саламаттыкты чыңдоо мекемелеринде терезелерге металл торчолорду орнотууга тыюу салынат.

40. Өрткө каршы дубалдардын жана тосмолордун оюктары жалын жана өрттөн чыккан продуктыларды жайылтпай турган коргоочу жасалгалар (өрткө каршы каалгалар, суу тосмолору, жабылмалар, шиберлер, түтүнгө каршы жасалгалар) менен жабдылууга тийиш, алар дайыма ишке жарактуу абалда болууга тийиш. Ар түрдүү коммуникациялар өрткө каршы тосмолор аркылуу өткөрүлгөн учурда алардын жана тосмолордун

конструкцияларынын (бүткүл калыңдыгына) ортосундагы ачык күйбөй турган материал менен жылчыксыз бекитилүүгө тийиш.

41. Тез тутануучу жана күйүүчү суюктуктар менен газдар колдонулган цехтерде жана лабораторияларда борборлоштуруп ташуу жана аларды жумуш орундарына таратуу каралуусу зарыл. Башка баардык учурларда тез тутануучу жана күйүүчү суюктуктарды ташуу үчүн атайын конструкциядагы коопсуз идишти колдонуу зарыл.

Цехтердеги сактоочу жайлар үчүн бир жолку сактоодогу тез тутануучу жана күйүүчү суюктуктардын максималдуу жол берилүүчү саны нормативдик түрдө аныкталууга тийиш. Жумуш орундарында сменалык керектөөдөн ашпаган сандагы материалдар (колдонууга даяр түрүндөгү) сакталат. Анда идиштер бекем жабылууга тийиш.

42. Өндүрүш жайлары жана алардын жабдуулары мезгил-мезгили менен чаңдан жана башка күйүүчү калдыктардан тазаланып турууга тийиш. Калдык нерселер чаң түрүндө көп чыга турган жерде алардын өрт коопсуздугунун көрсөткүчтөрү аныкталууга тийиш.

43. Иштеген кызматкерлердин атайын кийими өзүнчө жайда сакталат. Ар бир бөлүмчө үчүн (өндүрүштүк операция) коргоо объектисинин администрациясы тарабынан май болгон кийимди таза кийимге алмаштыруу тартиби орнотулууга тийиш. Атайын кийимдин чөнтөктөрүндө май чүпүрөктөрдү жана аарчыгычтарды калтырууга тыюу салынат.

44. Бут кийимди имараттын ичинде кургатууга, ошондой эле кандайдыр бир күйүп кетүүчү материалдарды трубопроводдордун, жылытуу аппараттарынын жана приборлорунун үстүнө жаюуга тыюу салынат. Кийимдерди, бут кийимдерди кургатуу үчүн атайын жайды кароо зарыл.

45. Имарат-жайдын ичиндеги трубопроводдордун үстүңкү ысыган бетин материалдар тутанып кетпегендей, жарылууга коркунучтуу аралашма жарылып кетпегендей кылып күйбөй турган материалдар менен тосуп салуу керек.

46. Жарылуу коркунучу болгон жайларда жана орнотмолордо темир мык кагылган же такаланган бут кийимдер менен иштөөгө тыюу салынат.

47. Жарылууга коркунучтуу аралашмалардын пайда болушунун мүмкүнчүлүгү бар жайларда иштегенде урунган учурда учкун чыгарбаган металлдан жасалган аспапты колдонуу зарыл, ал эми кескен учурда аспапка консистенттик майды шыбоо керек.

48. Тетиктерди жууп жана майын кетире турган операцияларда өрт чыгарбай турган техникалык жуучу каражаттарды колдонуу зарыл.

49. Тез от алуучу жана күйүүчү суюктуктар жана күйүүчү газдар сатылган, чыгарылган, кайра иштетилген жана сакталган объектилерде жардыргыч заттардын баардык түрлөрү чыгарылган объектилерде, өрт, жарылуу коркунучу жана өрт чыгуу коркунучу бар участкаларда тамеки чегүүгө тыюу салынат.

Уюмдун жетекчиси мындай жерлерге өрт коопсуздугунун белгилерин коюп, "Тамеки чегүүгө жана от жагууга тыюу салынат" деп жазып коюуга тийиш.

Атайын тамеки чеге турган жерлерге "Тамеки чегүүчү жер" деген белги илинет.

§ 4. Коргоо объектилерин жылытуудагы өрт коопсуздугу

50. От жагуучу сезон башталар алдында мештерди, буу казандарын, жылуулук генераторлорун, калорифердик орнотмолорду жана очокторду (каминдер), ошондой эле башка от жагуучу приборлор менен системаларды текшерүү жана оңдоо керек.

Күйүүчү конструкциялардан өрткө каршы бөлүп турган (алыстатылган) жасалгасыз, өлчөмү 0,5x0,7 метрден кем болбогон күйбөй турган материалдан жасалып, от жага турган жерге төшөлө турган темирсиз (жыгач же күйө турган материалдардан жасалган полдо), ошондой эле бөлүп турган жери (алыстатылган) жана от жагыла турган төшөлгөсү күйүп же бузулуп калган учурда мешти жана от жагыла турган приборлорду колдонууга тыюу салынат.

51. От жагуучу сезон башталаар алдында, ошондой эле от жагуу сезонунун ичинде морлордун жана мештердин (от жагылуучу приборлорду кошо) көөсүн тазалоо зарыл.

52. Буу казандарын жана башка жылуулук берүүчү орнотмолорду пайдаланууда төмөнкүлөргө тыюу салынат:

1) өрт коопсуздугунун чаралары жөнүндө инструкциядан өтпөгөн адамдарды иштетүүгө;

2) мунай продуктыларын жана жабдууларды колдонуунун техникалык шарттарында каралбаган башка тез тутануучу жана күйүүчү суюктуктарды отун катары пайдаланууга;

3) жылуулук бере турган системадан суюк отун тамчылаган (газ чыккан) жылуулук берүүчү орнотмону, ошондой эле от жагылган жердеги жана ичинде отуну бар сыйымдуулуктагы чоргодон суюк отун чыккан учурда мындай жылуулук берүүчү орнотмолорду пайдаланууга;

4) форсункалары же газ күйө турган жерлери бузулганда отунду берүүгө;

5) алдын ала үйлөтпөстөн орнотмону иштетүүгө;

6) даярдаган ишкана тарабынан каралган контролдоочу жана жөнгө салуучу приборлор бузук болгондо же өчүрүлгөндө аны иштетүү;

7) кандайдыр бир күйүүчү материалдарды буу казандарында жана буу өткөргүчтөрүндө кургатууга;

8) түтүн чыгуучу морунун көөсү тазаланбаган катуу отун жагылуучу буу казандарын колдонууга.

53. Меш аркылуу от жагып жылытууда төмөнкүлөргө тыюу салынат:

1) от күйүп жаткан мешти кароосуз калтырууга, ошондой эле көзөмөлдөөнү балдарга тапшырууга;

2) отунду, башка күйүүчү заттарды жана материалдарды төшөлгөн темирдин бетине калтырууга;

3) көмүрдү, коксту жана газды отундун бул түрлөрүнө ылайыкталбаган мешке жагууга;

4) желдеткич жана газ каналдарын мор катары пайдаланууга;

5) мешти ашыкча какшытууга.

54. Имарат-жайларда (турак үйлөрдү кошпогондо) мешке от жагуу иш бүтөрүнө 2 саат калгандан кечиктирилбестен, ал эми адамдар сутка бою боло турган ооруканаларда жана башка коргоо объектилеринде оорулуулар уктарына 2 саат калганда токтотулууга тийиш.

Мештен чыккан күл менен шлак суу куюп өчүрүлүп, атайын бөлүнгөн жерге төгүлүүгө тийиш.

55. Товарлар, текчелер, витриналар, прилавкалар, шкафтар жана башка жабдуулар мештен 0,7 метрден жакын эмес жерге, ал эми мештин оозунан 1,25 метрден кем эмес жерге жайгаштырылат.

Металл мештерди колдонгон учурда жабдуулар мештен 2 метрден кем эмес аралыкка жайгаштырылууга тийиш.

56. Уюмдун жетекчиси түтүн чыккан морлордун жана дубалдын түтүн өткөн беттерин актатат.

57. Жылуулук өткөрүүчү аппараттарды колдонууда төмөнкүлөргө тыюу салынат:

1) жылуулук өткөн жерлерден жылчык чыккан аппаратта жана анын ачып-жаап турган клапаны бузук болгондо, форсунканын корпусунун жылуулукту айдоочу аппарат менен кошулган жерлеринен жылчык чыкканда, морлору, электр кыймылдаткычтары жана коргой турган аппараттары бузук болгондо, ошондой эле электр кыймылдаткычынын ысыктан коргоочусу болбогондо жана башка бузуктарда иштөөгө;

2) отун куюлган бактары ачык аппаратта иштөөгө;

3) жөнгө салынбаган форсунка менен (отунду берүүсү бузулган) иштегенде;

4) аппараттын жана отун куюлган бактардын жанына күйгүчтүгү ГЗ-Г4 тобундагы материалдан тосмо коюуга. Материалдардын күйгүчтүк тобунун классификациясы, "Өрт коопсуздугун камсыз кылуу жөнүндө" Кыргыз Республикасынын [Мыйзамы](#) менен, жана тиешелүү курулуш ченемдер жана эрежелер менен аныкталат;

5) отун өткөн түтүктөрдү ачык жалын менен жылытууга;

6) жумушчу аралашманы карай турган тешикче аркылуу тамызууга;

7) жылуулукту айдаган аппарат иштеп жатканда шамдардын электроддорунун ортосундагы жылчыкты жөнгө салууга;

8) аба тарткан коллекторлордун коргоочу торчосу болбогондо жана бузулганда жылуулук айдоочу аппаратты иштетүүгө;

9) жылуулук айдоочу аппарат иштеп жатканда кароосуз калтырууга;

10) жылуулук айдоочу аппараттарды пайдалануу шартын бузууга, аларды бул максат үчүн ыңгайлашпаган жайга (жерге) жайгаштырууга.

58. Белги бергичи жана желдеткичи иштебеген учурда жылытуучу элементтерге электр кубатын берүүнү токтоткон бекиткичи жана электрика менен жылуулук коргоосу тарабынан каралган чыгып турган абанын температурасын башкарган автоматикасы оң абалда гана электр калориферлерди колдонууга жол берилет.

59. Калориферлерди пайдаланууда төмөнкүлөргө тыюу салынат:

1) белги бергичин жана бөгөт койгучун өчүрүүгө;

2) электр калориферинин корпусу менен вентилятордун ортосундагы жумшак кыпчыткы үчүн күйүүчү материалдарды колдонууга;

3) электр калориферинен чыккан абаны аны даярдаган завод жол бергендегиден ашкан температурага жогорулатууга;

4) желдеткич иштебей калганда электр калориферин иштетүүгө (бөгөлүп калганын орнотмону иштетер алдында ар жолу текшерип туруу керек);

5) кийим-кечекти же башка күйүүчү материалдарды электр калориферинде же ага жакын жерде кургатууга.

§ 5. Коргоо объектилерин желдеткич системаларынын өрт коопсуздугу

60. Отту кармоочу жасалгалар (заслонкалар, шиберлер, клапандар), өрттү билгизе турган же өрт өчүрүүчү автоматтык жасалгалары бар желдеткич системаларын бөгөй турган жасалгалар, өрт чыкканда желдеткичти өчүрө турган автоматтык жасалгалар техникалык документтерде белгиленген мөөнөттө текшерилип турууга жана оң абалында болууга тийиш. Жылдыргычтарды иштете турган сезгич элементтер (жеңил калкыма кулпулар, күйө турган жеңил кыстырмалар, ысыкты сезген элементтер) ысык чаңдан топтолгон ыштан өз учурунда тазаланып турууга тийиш.

61. Желдеткич камераларга кандайдыр бир жабдууларды жана материалдарды сактоого тыюу салынат. Желдеткич камералар дайыма кулпуланууга тийиш. Желдеткич камераларга тиешеси жок адамдардын кирүүсүнө тыюу салынат.

62. Гидрочыпкалар, чаң соргон, чаң кармаган жана желдеткич системасынын башка жасалгалары бузулганда жарылуу, өрт коркунучу бар жайларда технологиялык жабдууларды иштетүүгө тыюу салынат.

63. Желдеткич жасалгалар ысык жана жарылуу коркунучу бар заттарды өткөргөн өндүрүштүк жайларда баардык металл аба өткөргүчтөр, трубопроводдор, чыпкалар жана абаны соргон жасалгалардын башка жабдуулары жер менен туташтырылууга тийиш.

64. Желдеткич камералар, циклондор, чыпкалар, аба өткөргүчтөр ысык чаңдан жана өндүрүш калдыктарынан тазаланууга тийиш. Желдеткич жабдууларды текшерүү, профилактикалык кароо жана тазалоо ишкананын же цехтин жетекчиси бекиткен график боюнча жүргүзүлүүгө тийиш. Карап чыгуунун натыйжасы милдеттүү түрдө атайын журналга түшүрүлөт.

65. Жарылуу коркунучу бар же ысык чаң өткөн аба соргучтарда мезгил-мезгили менен тазалап туруу үчүн жасалга (люктар чыгарыла турган бирикмелер) болууга тийиш.

66. Өрт коркунучу бар жайларды тейлей турган желдеткич орнотмолорду өрттө же аварияда аларды иштетип же өчүрүп туруу үчүн аралыктан башкарыла турган жасалгасы болууга тийиш, алар ар бир имарат-жай үчүн атайын шартталган талаптарга ылайык иштеп жана оң абалда болушу керек.

67. Аба өткөргүчтөрүн оттон коргоонун сапатын чейрек сайын бир жолудан кем эмес текшерип туруу жана оттон коргой турган каптоосу бузулган учурда аны калыбына келтирүү боюнча чара көрүү зарыл.

68. Желдеткич системаларды колдонууда төмөнкүлөргө тыюу салынат:

- 1) отту кармай турган жасалганы өчүрүүгө же чечип салууга;
- 2) желдеткич каналдарды мор катары пайдаланууга;
- 3) желдеткич каналдарга газ менен иштей турган жылытуучу приборлорду кошууга;
- 4) аба өтө турган түтүктөргө, зониторго топтолгон май ж.б. күйүүчү катмарларды күйгүзүүгө.

69. Өрттүн тикеден тике же кыйыр себепчиси болгон бузуктар байкалганда (желдеткичтин ашыкча иштеши, жумушчу дөңгөлөктөрдүн калактарынын кожухка урунуусу, подшипниктин ысып кетиши) желдеткичти дароо токтотуп жана аны бузугу толук оңдолгонго чейин иштетпөө керек.

§ 6. Коргоо объектилеринин электр орнотмолорунун өрт коопсуздугу

70. Баардык электр орнотмолор токтун кыска туташуусунан жана авариялык режимдерден коргой турган аппараттар менен жабдылууга тийиш.

Сактагычтардын калкыма тетиги андагы номиналдык токтун клеймосунда көрсөтүү менен калибрленүүгө тийиш.

71. Өрт жагынан коркунуч келтирген өтмө каршылык көрсөтүүгө жол бербөө максатында зымдар менен кабелдердин кылчаларын бириктирүү, учун бекитүү жана тарамдоо кыстыруунун, ширетүүнүн, каңдоонун же атайын кыскачтардын жардамы менен жүрөт.

72. Убактылуу электр тармагын түзүүгө жана пайдаланууга тыюу салынат. Убактылуу иллюминациялык орнотмолорго, ошондой эле курулуш жана убактылуу оңдоо-куроо иштери жүргүзүлүп жаткан жерге ток берген электр зымдарына эрежеден четтөө катары уруксат берилет. Убактылуу электр тармагынын чыңалуусу 36 вольттон, ал эми өзгөчө коркунучтуу жерлерде (өзгөчө ным участкалар, кудуктар, металл резервуарлар, буу казандар) 12 вольттон ашпоого тийиш.

73. Курулуш аянтындагы убактылуу электр өткөргүчү изоляцияланган зымдан жасалууга, троско илинүүгө тийиш жана жумуш ордунан 2,5 метрден кем эмес, өткөөлдөрдүн үстүнөн 3 метр жана өтмөктөрдүн үстүнөн 6 метр бийиктикте ишенимдүү бекем мамыларга орнотулат.

74. Курулуш аянтынын аймагындагы жарык бере турган прожекторлор өзүнчө мамыларга орнотулат. Аймакка (курулуш аянтчасына) жарык берүү үчүн пайдаланылган прожекторлорду электр менен жабдуу өзүнчө тармак аркылуу ишке ашырылууга тийиш.

Прожекторлорду күйүүчү материалдардан жасалган чатырларга жана полимер жылуулагычтары бар имараттарга орнотууга тыюу салынат.

75. Көчмө жарык бергичтер коргой турган айнек калпакчалар жана торчолор менен жабдылат. Мындай жарык бергичтер жана башка көчмө электр аппаратурасы үчүн мүмкүн болгон механикалык таасирди эске алуу менен бул максатта атайын арналган жез кылчалуу зымдар жана ийкемдүү кабелдер колдонулат.

76. Аба менен өткөн электр берүү линиялары жана тышкы электр зымдары үйлөрдүн, бастырмалардын үстүнөн курулуш шатыларынын штабелдери аркылуу, ачык кампалардын жана башка күйүүчү материалдардын үстүнөн өтүшүнө, ошондой эле электр зымдарын жана кабелдерин өрткө каршы дубалдар, кампа, өндүрүштүк жана башка маанидеги имарат-жайлар аркылуу өткөрүүгө тыюу салынат.

77. Аба менен өткөн электр берүү линиялары өрт коркунучу бар өндүрүштүк жана кампа имараттарынан, курулуштарынан, орнотмолорунан, бастырмаларынан жана күйүүчү материалдар штабелдеринен бир жарым эседен кем эмес бийиктиктеги мамылар аркылуу өтүүгө тийиш.

78. Өндүрүштүк кампа жана соода жайларында жана күйүүчү материалдар (кагаз, резина ж.б.), бар жерде, ошондой эле күйө турган кутучада буюмдар бар жерде электр жарык бергичтери күйбөй турган материалдардан жабык же корголгондой кылып жасалууга тийиш.

79. Жарык бере турган электр тармагын орноткон учурда жарык бергичтер күйө турган конструкциялардан жана күйүүчү материалдардан 0,5тен кем эмес аралыкта жайгаштырылууга тийиш.

80. Электр тармактарын жана электр приборлорун пайдаланууда төмөнкүлөргө тыюу салынат:

1) изоляциясы бузулгандыгы көрүнүп турган электр зымдарын жана кабелдерин пайдаланууга;

2) бузугу бар розеткаларды, токту өткөргүчтөрдү, башка электр жасалгаларын пайдаланууга;

3) электр лампаларын жана жарык бергичтерди кагаз, кездеме жана башка күйүүчү материалдар менен ороп-чулгоого, ошондой эле жарык бергичтин конструкциясында каралган калпакчалары (нур чачыраткычтары) жок жарык бергичтерди пайдаланууга;

4) ысыктан коргой турган жасалгасы жок, ошондой эле конструкцияда каралган ысыкты жөнгө салгычтары жок же бузулуп калган электр үтүктөрүн, электр плиткаларын, электр чайнектерин жана башка электр менен жылыган приборлорду пайдаланууга;

5) стандарт эмес (колго жасалган) электр жылыткыч приборлорун колдонууга;

6) даярдаган заводдун инструкциясына ылайык сутка бою иштей турган электр приборлорун кошпогондо электр менен жылый турган приборлорду, ошондой эле башка тиричилик электр приборлорун, анын ичинде күтүү режиминде турган приборлорду сайылган бойдон кароосуз калтырууга;

7) электр жабдуулары орнотулган тактага күйүүчү (анын ичинде тез тутанган) заттар менен материалдарды жайгаштырууга;

8) авариялык жана башка курулуш-куроо жана реставрация иштерин жүргүзгөн учурда узарткычтарды, өзүнүн мүнөздөмөлөрү боюнча электр приборлорун саюу үчүн жасалбаган узарткычтарды, тор чыпкаларды, убактылуу электр зымдарын пайдаланууга.

81. Авариялык жана эвакуациялык жарык берүүчү шамдар көз каранды эмес ток алуу булагына кошулууга тийиш.

Имарат-жайлардагы эвакуациялык жарык берүү, анын ток берүүчү булактары оң абалда болууга тийиш.

82. Электр кыймылдаткычтары дайыма майланып жана ысык чаңдан тазаланып турууга тийиш. Электр кыймылдаткычтарын кандайдыр бир материалдар менен жабууга тыюу салынат.

83. Иштин шарты боюнча кадыресе учкун чыгарган бөлүктөрү менен электр машиналары күйүүчү заттар жана материалдар жайгаштырылган жерден 1 метр аралыкта жайгаштырылууга же алардан күйбөй турган экран менен тосулуп коюлууга тийиш.

84. Орнотулуучу электр арматурасы (розеткалар, коробкалар) күйбөй турган тыгыздоочулар менен изоляцияланууга тийиш.

85. Жумуш бүткөндөн кийин электр тармактары, электр жабдуулары жана башка электрди керектөөчүлөр, анын ичинде тиричилик жайлары жана мобилдик (инвентардык) имараттар токтон ажыратылууга тийиш; электр энергиясын өчүрүү борборлоштурулууга тийиш.

86. Электр зымдарын жана кабелдерди, анын ичинде убактылууларын (полимер жылуулаткычы бар металл панелдер боюнча болот түтүктөр аркылуу өтө тургандарды кошпогондо) өткөрүүгө, ошондой эле электр аппараттарын, щиттерди жана башкаларды көрсөтүлгөн конструкцияларга бир метрден жакын жайгаштырууга тыюу салынат. Электр коммуникациялары менен конструкциялардын тосмолору кесилишкен жерде күйбөй турган материалдар менен жыш оролгон металл гильзалар болууга тийиш.

87. Кыргыз Республикасынын өрт коопсуздугун камсыз кылуу чөйрөсүндөгү мыйзамдары менен аныкталган ар кандай класстагы өрт коркунучу бар зоналар болгон жердеги кампа жайлар тосуп турган электр орнотмолорунда имараттын ичиндеги өчүрүп туруучу аппараттардын болгондугуна карабастан, тыштан күч жана жарык берүүчү тарамдарды өчүрүү үчүн аппараттар коюлууга тийиш, өчүрүүчү аппараттар күйбөй турган материалдан жасалган тосмо конструкцияны пломбулоо үчүн ыңгайлашкан күйбөй турган материалдан жасаган ящиктин ичине, ал эми ал жок болсо өзүнчө турган күйбөй турган мамыга орнотулушу керек.

88. Күйө турган негиз боюнча зымдарды ачык же жабык түрүндө өткөргөндө калыңдыгы 3 миллиметрден кем эмес жалпак асбест (же калыңдыгы 10 миллиметрден кем эмес шыбак) төшөө зарыл, ал зымдан же түтүктөн эки тарабына 10 миллиметрден кем эмес чыгып турууга тийиш.

89. Жарылуу, өрт коркунучу бар имаратка кире бериш жердин үстүнө жайгашкан жарык бергичтин өчүргүчтөрү имараттын тышкы бетине орнотулууга тийиш, ал жаан-чачын, чачыранды жетпегидей жерге же кадыресе оюкчанын ичине коюлат.

90. Жарылуу, өрт коркунучу бар жайларга, ошондой эле лабораториялык жел сормо шкафтардын ичине кадимки штепселдик ажыраткыч тетикти орнотууга тыюу салынат.

91. Электр зымдарынын салаңдап турушуна, алардын бири-бирине же имараттагы конструктивдүү элементтерге жана башка ар түрдүү нерселерге тийишип туруусуна тыюу салынат.

92. Муздаткычтарга (тиричилик муздаткычтарынан башка), өрт өчүрүүчү, белги берүүчү жана кезмектик жарык берүүчү автоматтык орнотмолорго ток жеткирүү үчүн кирме-бөлүштүрмө жасалгадан тартып электр энергиясын керектөөчүгө чейин өз алдынча электр тармагы каралууга тийиш.

93. Кийим үтүктөө үчүн атайын жай (орун) бөлүнүүгө тийиш. Колдонгондон кийин үтүктөрдү өрт коопсуздугуна жооптуу адамга кол койдуруп сактоого тапшырылышы керек.

94. Чакан имарат-жайларды жана майда соода ишканаларын (күркөлөр, павильондор, контейнерлер ж.б.) жылытуу үчүн колдонулуучу май менен жылыткан радиаторлордун жана жылуулук берүүчү электр панелдердин өзүнчө электрден коргоосу жана оң иштеген жылуулукту жөнгө салгычтары болууга тийиш.

95. Электр менен жылый турган жана электр тиричилик приборлорун заводдо даярдалган штепселдик кошкучтун жардамы менен гана токко саюуга уруксат берилет.

§ 7. Коргоо объектилерин статикалык электр кубулуштарынан коргоо

96. Чагылгандан коргоочу жасалгаларды жылына бир жолудан кем эмес карап, текшерип коюу зарыл. Жер менен туташкан жасалганын каршылык көрсөтүүсүн өлчөө 12 жылда бир жолу жүргүзүлөт.

97. Чагылган тоскучтардын жерге туташтыргычтарын башка системалардын жерге туташтыргычтарынан бөлүү зарыл. Өндүрүштүк трубопроводдорду жерге туташтыргыч катары колдонууга тыюу салынат.

98. Статикалык электрден коргоочу системалардын тууралыгы үчүн жоопкерчилик ишкана боюнча жалпысынан башкы энергетикке, ал эми айрым цехтер (участкалар боюнча) алардын начальниктерине жүктөлөт, башкы энергетик коргой турган жасалгаларды туура пайдаланууну жана аларды лабораториялык текшерүүнү уюштурууга, бул жасалгаларды колдонуу боюнча инструкция болууга тийиш. Цехтердин начальниктери коргоочу жасалгалардын абалынын тууралыгын камсыз кылууга, аларды өз учурунда текшерип жана оңдоп турууга милдеттүү.

99. Статикалык электр заряддарынын топтолуу коркунучтары боюнча өндүрүштүк процесстин мүнөздөмөсү жана заттардын электрлешүү ыкчамдыгын төмөндөтүүчү иш-чаралар, ошондой эле заряддардын өтүп кетишин камсыз кылуучу кошумча чаралар ишканалардын өрт коопсуздугунун чаралары жөнүндөгү инструкцияларда көрсөтүлүүгө тийиш.

100. Статикалык электрден коргой турган жерге туташтыруучу жасалгаларды электр жабдуулары үчүн жерге туташтыруучу жасалгалар менен бириктирүүгө уруксат берилет.

101. Металл жана электр өткөрө турган металл эмес жабдуулар, трубопроводдор, желдеткич кутулар жана оромолор, трубопроводдордун жана аппараттардын термоизоляциясы имарат-жайларда, ошондой эле тышкы орнотмолордо, эстакадаларда жана каналдарда жайгашкан учурда эң кеминде экиден кем эмес точкада жерге туташтыруучу контурга кошулууга тийиш.

102. Өзүнчө орнотулган аппараттарды жана агрегаттарды өз алдынча жерге туташтыргычтар менен жабдуу же аларды жерге туташтыруунун жалпы контуруна кошуу зарыл.

Бир нече жерге туташтыруучу бөлүктөрдү ырааты менен жерге туташтыруучу өткөргүчкө кошууга тыюу салынат.

§ 8. Коргоо объектилеринин баштапкы өрт өчүрүүчү каражаттары

103. Функционалдык дайындоосуна карабастан, баардык коргоо объектилер, ушул Эрежелердин [1-тиркемесине](#) ылайык өрт өчүргүчтөр менен камсыз кылынууга тийиш, алар өрттү эң башында токтотуу жана өчүрүү үчүн пайдаланылат.

104. Өндүрүштүк жана кампалар жайгашкан имарат-жайларда жана ишканалар менен уюмдардын аймагында өрт өчүрүүнүн төмөнкүдөй баштапкы каражаттары коюлган атайын өрт өчүрүү такталары орнотулууга тийиш: күкүм түрүндөгү өрт өчүргүч - 2, көмүр кислоталуу өрт өчүргүч - 1, кум салынган үкөк - 1, шиш күрөк - 1, жалпак күрөк - 1, асбест же кийиз полотно - 1, лом - 2 (жеңил жана оор), багр - 2, балта - 2, чака - 2, суу толтурулган челек - 200 литрлик.

Кышкысын өрт өчүргүчтөр жана суу куюлган челек жылуу жерде сакталууга тийиш.

105. Кум толтурулган үкөктөрдүн көлөмү $0,5 \text{ м}^3$ болууга тийиш. Үкөктүн конструкциясы кумду сузуп алуу үчүн ыңгайлуу жана жаан-чачын түшпөгүдөй болушу керек.

Жарылуу, өрт коркунучу боюнча Ан, Бн жана Вн категорияларындагы имарат-жайлар жана тышкы технологиялык орнотмолор үчүн ар бир 500 м^2 корголо турган аянтка $0,5 \text{ м}^3$ кум камдалат, ал эми жарылуу, өрт коркунучу боюнча Гн жана Дн категорияларындагы имарат-жайлар жана тышкы технологиялык орнотмолор үчүн - корголуучу аянттын ар бир 1000 м^2 ге $0,5 \text{ м}^3$ ден кем эмес кум даярдалат.

Өрт коркунучу боюнча сырткы орнотмолордун категориялары "Өрт коопсуздугун камсыз кылуу жөнүндө" Кыргыз Республикасынын [Мыйзамы](#) менен аныкталат.

106. Өрттүн очогун жок кылуу үчүн полотнонун туурасы 1,5 метр, узуну 2 метрден кем болбошу керек.

Полотно суу өтпөй турган жабык кутучага сакталып, өрт чыккан учурда дароо колдонууга мүмкүндүк берет.

107. Имаратка орнотулган өрт такталары мүмкүн болушунча имараттан чыккан эшикке жакыныраак, көрүнүктүү жана ыңгайлуу жерге жайгаштырылууга тийиш.

Ишканалардын аймагы 0,5 га аянтка 1 такта эсеби менен өрт өчүрүүчү каражаттар менен камсыз кылынат.

108. Коргоо объектисиндеги өрт өчүргүчтөр дүрмөттөлүп, оң абалда жана колдонууга даяр болууга тийиш.

109. Өрт өчүргүчтөрдү жайгаштыруу, тейлөө жана колдонуу тартиби аны даярдаган заводдун инструкциясына, ошондой эле төмөнкү талаптарга ылайык келиши керек:

1) өрт өчүргүчтөр полдон тартып өрт өчүргүчтүн түбүнө чейин 1,5 метрден ашпаган бийиктикте жана эшикти ачкан учурда анын четинен 1,2 метрден кем эмес аралыкта жайгаштырылууга тийиш;

2) өрт өчүргүчтөрдү жайгаштыруу үчүн тумбанын же шкафтын конструкциясы жана тышкы жасалгасы анын ичинде сакталып турган өрт өчүргүчтөрдүн түрүн көз менен аныктоого боло тургандай жасалышы керек;

3) өрт өчүргүч анын корпусундагы инструктаждык жазуу көрүнүп тургандай орнотулушу керек.

110. Өрт өчүргүчтөрдү дайыма даяр жана коопсуз колдонуу максатында төмөнкү иштер жасалышы зарыл:

1) көбүктүү өрт өчүргүчтөрдү жылына бир жолудан кем эмес кайра заряддоо. Бир эле учурда алар гидравликалык басым менен текшерилет;

2) көмүр кислоталуу өрт өчүргүчтөр таразага тартуу аркылуу 3 айда бир жолу текшерилет. Ичиндеги зат азайып кеткени билинсе, аларды кайра заряддоо керек;

3) аэрозолдук өрт өчүргүчтөр жылына бир жолу гидравликалык басым менен текшерилет, ал эми өрт өчүргүчтүн дүрмөтү 3 айда бир жолу таразага тартуу аркылуу контролдонот;

4) күкүм менен иштөөчү өрт өчүргүчтөрдүн күкүмүнүн сапаты жылына бир жолу текшерилет, өрт өчүргүчтүн корпусунун бекемдиги жана материалдын жыштыгы гидравликалык басым менен сыналат.

111. Ишканадан кайра дүрмөттөөгө жөнөтүлгөн өрт өчүргүчтөр дүрмөттөлгөн өрт өчүргүчтөрдүн тийиштүү сандагысы менен алмаштырылат.

112. Эсептөөчү техника, телефон станциялары, музейлер, архивдер жайгашкан имараттарды коргоодо өрттү өчүрүүчү заттардын корголуп жаткан жабдуулар, буюмдар жана материалдар менен өз ара таасиринин өзгөчөлүгүн эске алуу зарыл. Бул көрсөтүлгөн жайлар көмүр кислоталуу өрт өчүргүчтөр менен жабдылышы зарыл.

§ 9. Коргоо объектилеринде өрткө каршы сууну камсыз кылуу

113. Оңдоо иштерин жүргүзгөндө же өрт гидранттары же туткалары орнотулган суу түтүктөрүндө сууну токтоткондо, ошондой эле түтүктөрдөгү суу басымы талап кылынгандан азайтылганда бул туурасында өрт өчүрүү жагынан ыйгарымдуу мамлекеттик органга кабарлоо зарыл.

114. Ишкананын аймагында же ага жакын жерде табигый суу булактары (дарыялар, көлдөр, көлмөлөр) болгон учурда өрт өчүрүүчү автомобилдер кирип чыгууга жана жылдын каалаган мезгилинде суу сордурууга ыңгайлуу жолдор жана токтотмолор жасалууга тийиш.

115. Өрт өчүрүүчү резервуарлар, көлмөлөр, гидранттары жана сордургуч орнотмолору бар суу түтүктөрү дайыма техникалык байкоодо турушу, алардын оң абалда жана өрт чыккан учурда пайдаланууга дайыма даяр болушу зарыл.

116. Өрткө каршы суу булактары жайгашкан жерлерде "ПГ" (өрт гидранты) же "ПВ" (өрт суу сактагычы) тамга индекстери түшүрүлгөн жарык берилген же флуоресценттик көрсөткүчтөр коюлуп, аларга көрсөткүчтөн тартып суу алуучу жерге чейинки аралык сан менен жазылып коюлууга тийиш.

117. Өрт өчүрүүчү резервуарлардагы суунун запасын (аны өрт өчүрүү үчүн же машыгууларда пайдаланып койгондо) дароо толтуруп туруу зарыл.

Көбүк жасагычтарды жана анын аралашмасын кадимки болот резервуарларда сактоого уруксат берилет, бул максатта атайын каптам менен корголбогон темир бетон резервуарларын колдонууга уруксат берилбейт. Көбүк жасоочу резервуарларды имараттын ишине же талаптагыдай температура болгон шартта анын тышына орнотуу зарыл.

118. Жер астындагы өрт өчүрүүчү гидранттар бар кудуктардын люктарынын капкактары ылайдан, муздан, кардан, ал эми мамычасы суудан тазаланып турууга тийиш. Кышкысын өрт өчүрүүчү гидранттар тоңуп калбашы үчүн жылуу жерге коюлат.

119. Өрт өчүрүүчү гидранттар, колонкалар жана өрт туткалары ар бир алты айдан кечиктирилбестен техникалык тейлөөдөн өткөрүлүп жана текшерилип турууга тийиш, анын натыйжасы атайын журналга жазылат же акты түзүлөт.

120. Суу толтурулган мунаралар жылдын баардык мезгилинде өрт техникасы менен суу алуу үчүн ыңгайлуу болушу керек.

121. Ички өрткө каршы суу түтүктөрүнүн туткалары жеңчелер жана өзөкчөлөр менен комплектилениши керек. Өрт жеңчелери кургак жана жакшы түрүлгөн (оролгон) болушу керек. Өрт жеңчеси клапанга (бурамага) жана өзөкчөлөргө туташтырылууга тийиш.

Жеңчелерди 6 айда бир жолудан кем эмес жандырып, кайра түрүп туруу зарыл.

122. Өрт туткасынын үкөгүнүн эшигине: "ПК" (өрт крандары) деген тамгалардан турган индекс, өрт туткасынын катар номери, жакынкы өрт өчүрүүчү бөлүктүн телефон номери жазылат.

§ 10. Коргоо объектилеринин өрт автоматикасы

123. Автоматтык орнотмолор аралыктан жана автоматтык түрдө иштебей калганда жеринен башкарылууга тийиш.

Ар түрдүү функционалдык дайындоосундагы коргоо объектилеринин өрт учурундагы кабарлоону жана эвакуацияны башкаруу системаларынын орнотмолору ушул Эрежелердин [5-тиркемесине](#) ылайык аткарылышы керек.

124. Өз күчү менен орнотмолорду техникалык жактан тейлей албаган жана тейлөөчү адамдарды кармай албаган ишканалар адистешкен атайын уюмдар менен пландуу техникалык тейлөөгө келишим түзүүгө милдеттүү.

125. Техникалык тейлөө жана оңдоо иши жүргөн мезгилде, бул иштердин аткарылышы техниканы өчүрүү менен байланышса, коргоо объектисинин жетекчилиги анын өрт коопсуздугун камсыз кылууга милдеттүү.

126. Өрт өчүрүүнүн стационардык орнотмолорунда кабыл алуучу-контролдоочу аппаратураны тейлеген кезметтеги персоналга аппаратураны кароосуз калтырууга тыюу салынат.

127. Корголуучу имарат-жайларда иштеген адамдар үчүн орнотмо иштей баштагандыгы жөнүндө белги берилгенде алардын жасай турган аракетин жана эвакуациянын тартиби жөнүндө инструкция иштелип чыгууга жана илинип коюлууга тийиш.

128. Сутка бою кезметте турган диспетчердик пункт жана адамдары бар башка имарат-жайлар телефон байланышы менен камсыз кылынууга тийиш.

129. Орнотмону пайдалануу үчүн жооптуу адам төмөнкүлөрдү камсыз кылууга милдеттүү:

1) орнотмону техникалык тейлөөнү жана пландуу-алдын алып оңдоо иштерин өз учурунда жүргүзүү менен аны иштеген абалда кармоого;

2) тейлөөчү жана оперативдик персоналды окутууга, ошондой эле корголуучу жайларда иштеген жумушчулар менен кызматчыларга инструктаж өтүүгө;

3) зарыл болгон эксплуатациялык документтерди иштеп чыгууга;

4) орнотмолордун иштебей калган жана иштеп кеткен баардык учурлары жөнүндө бул орнотмолорду тейлей турган уюмга маалымат берүүгө.

130. Орнотмону пайдаланууга жооптуу адамдын коргоо объектисинде төмөнкү техникалык документтери ордунда болууга тийиш:

1) долбоордук документтер жана орнотмого аткаруу чиймелери;

2) орнотмону пайдаланууга кабыл алуу жана тапшыруу актысы;

3) жабдууларга жана приборлорго паспорттор;

4) монтаждалган жабдуулардын, тетиктердин, автоматташтыруу приборлорунун жана каражаттарынын ведомосту;

5) газ жана аэрозоль менен өрт өчүрүүчү орнотмолордун баллондорун дүрмөттөөгө паспорттор;

6) орнотмону пайдалануу боюнча инструкция;

7) орнотмону техникалык тейлөөнүн регламенттик жумуштарынын тизмеси;

8) техникалык тейлөөнүн план-графи;

9) орнотмолорду техникалык тейлөө жана оңдоо катталган журнал;

10) оперативдүү (кезметтеги) персоналдын кезмет графиги;

11) оперативдүү персонал тарабынан кезметти тапшыруу жана кабыл алуу журналы;

12) орнотмонун бузугун каттоо журналы;

13) газ жана аэрозоль менен өрт өчүрүүчү орнотмолордун өрттү өчүрүүчү составы толтурулган баллондорду таразага тартуу журналы;

14) кызматтык инструкциялар.

1, 3, 4-кичи пункттары боюнча техникалык документтер монтаждоочу уюм тарабынан иштелип чыгат жана сунушталат, д кичи пункту боюнча - баллондорду дүрмөттөөчү уюм, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14-кичи пункттары боюнча - аталган ишти ишкананын администрациясы аткарат.

Мында "2" кичи пунктунда көрсөтүлгөн документтер өрт коопсуздугун көзөмөлдөө жана контролдоо чөйрөсүндөгү ыйгарым укуктуу мамлекеттик органдын өкүлү менен заказчынын милдеттүү түрдө катышуусунда подрядчы тарабынан жол-жоболоштурулат.

131. Тейлөөчү персонал орнотмолордун жасалышын жана иштөө принцибин, ушул эрежелердин, чыгарган заводдордун пайдалануу боюнча инструкцияларынын талаптарын билүүгө жана аткарууга милдеттүү.

132. Ток жүргөн бөлүктөрү ачык, изоляцияланбаган өндүрүштүк жабдуулар жайгашкан корголуучу жайларда орнотмо иштетилген учурда электр энергиясын автоматтык түрдө өчүрө турган жасалга болууга тийиш.

133. Чоң өрттү өчүрүүдө стационардык орнотмолорду пайдаланууда төмөнкү жасалгаларды оң абалда кармоо зарыл:

1) өзү жабылган эшик-терезелердин тетиктери;

2) кезметтеги персонал турган жайга тийиштүү белги берүүнү камсыз кылуучу автоматтык иштетүүнү өчүрүү үчүн жасалга;

3) үн жана жарык аркылуу өрттү кабарлагычтар.

134. Өрт өчүрүүчү автоматтык түзүлгөлөрдү пайдаланууда үн жана жарык аркылуу белги берүүчү приборлор коюлууга тийиш, алар бул жайларга өрт өчүрүүчү каражат чыгарылгандыгы тууралуу кабарлайт.

135. Ишканаларда өрт белгисин берүүчү кабыл алуу станциялары адамдар (кезметтеги персонал) дайыма сутка бою боло турган жайларга орнотулууга тийиш.

136. Күч жана жарык берүүчү тарамдар кесилишкен жерлерде, ошондой эле дубалдар, өткөөлдөр ж.б. аркылуу өткөргөндө өрт белгилерин билдирүүчү түзүлмөлөрдүн линиялык бөлүгүнүн трассалары резина же полихлорвиниль түтүкчөлөрү менен корголууга тийиш.

137. Кыш же бетон дубалдар аркылуу кабелдер жана зымдар металл же изоляциялык түтүктөрдүн ичи менен өтөт.

2-глава. Адамдардын дайыма жашоочу жана убактылуу туруучу коргоо объектилериндеги өрт коопсуздугун камсыз кылуунун өзгөчөлүктөрү

3-глава. Илимий жана билим берүү уюмдарынын, ошондой эле мектепке чейинки билим берүүчү балдар мекемелеринин өрт коопсуздугун камсыз кылуунун өзгөчөлүктөрү

173. Лабораторияларда сменалык керектөөдөн ашпаган өлчөмдө тез от алган жана күйүүчү суюктуктарды сактоого уруксат берилет. Суюктуктар имарат-жайларга жабык, коопсуз идиштер менен жеткирилет.

174. Эгерде соруучу шкафта аткарыла турган операцияларга тиешеси жок заттар, материалдар жана жабдуулар болсо, ошондой эле ал бузулса жана желдетүү системасы иштебесе, мындай шкафта иш жүргүзүүгө тыюу салынат.

175. Тез от алуучу заттар менен иш жүргүзүлүп жаткан сормо шкафтардын жыгач бөлүктөрү оттон коргоочу лак менен сырдалат же күйбөй турган материалдар менен капталат.

176. Жумуш күнү бүткөндөн кийин иштетилген тез от алуучу жана күйүүчү суюктуктар атайын жабык идишке жыйналат жана андан ары бир ишке жаратуу үчүн лабораториядан алынып кетет.

Тез от алган жана күйүүчү суюктуктарды канализацияга төгүүгө тыюу салынат.

177. Тез от алуучу жана күйүүчү суюктуктар куюлган идиштер тажрыйба жүргүзүлгөндөн кийин өрт коопсуздугун чыгарбаган эритмелер менен жуулат.

178. Мектептердин жана мектепке чейинки билим берүүчү мекемелердин терезелерине жана балдар түнкүсүн боло турган имараттарга металл торлорду орнотууга тыюу салынат.

179. Окуу-өндүрүштүк устаканаларды өрткө каршы каптамы бар жана түздөн-түз тышка чыга турган эки эшиги бар жер төлөлөргө жайгаштырууга уруксат берилет.

180. Жалпы билим берүүчү, мектепке чейинки мекемелерде асма шып каптамдарын жасоого, ошондой эле дубалдарды күйгөн учурда уулуу заттарды бөлүп чыгара турган материалдар менен каптоого тыюу салынат.

Курулуш материалдарын күйүүчүлүгү жана күйгөн мезгилде уулуулугу боюнча классификациялоо "Өрт коопсуздугун камсыз кылуу жөнүндө" Кыргыз Республикасынын Мыйзамы менен аныкталат.

181. Тейлөөчү персоналдын жашашына жана окуу жайларда турак жай үчүн ыңгайлаштырууга имараттын калган бөлүгүнөн өрткө каршы тосмолор, дубалдар же бөгөттөр менен бөлүнгөн жана өзүнүн тышка чыга турган эшиги бар жайларда гана уруксат берилет.

182. Тез от алган жана күйүүчү суюктуктарды, пиротехникалык заттарды балдар окуй турган жана мектепке чейинки имараттарда сактоого тыюу салынат.

183. Көп кабаттуу имараттардын биринчи кабаттарындагы окуу жана балдар мекемелерине кенже балдарды жайгаштыруу зарыл.

184. Класстарга, кабинеттерге, устаканаларга, уктоо бөлмөлөрүнө, ашканаларга жана калган бөлмөлөргө эмерек коюуда адамдарды тоскоолсуз эвакуациялоо жана өрт өчүрүүчү каражаттарга жол ачуу камсыз кылынат.

185. Балдар мекемелеринде керебеттердин ортосундагы аралык 0,8 метрден кем эмес, борбордук негизги өткөөлдүн жазылыгы 1,2 метрден кем эмес болушу керек. Тумбочкалар, отургучтар жана керебеттер кирип чыккан жолду тоспоого тийиш.

186. Окуу класстарына жана кабинеттерге окуу процесстерин камсыз кылуу үчүн зарыл болгон гана эмерек, приборлор, моделдер, керектүү буюмдар, окуу куралдары жайгаштырылат. Алар шкафтарда, текчелерде же туруктуу орнотулган жайларда сакталат.

187. Үйдүн чатырын таза кармап жана кулпулоо керек. Анын ачкычы сутканын каалаган учурунда алуу үчүн ыңгайлуу болгон белгилүү бир жерде сакталууга тийиш.

188. Окуу жайларында көрүнүктүү жерге өрткө каршы бурч уюштуруу зарыл. Бурчта мектептин персоналдын жана окуучуларды өрт коопсуздугунун чаралары жөнүндө маалымат менен камсыз кылган плакаттар, окуу жайдын өрт өчүрүүчү дружинасынын тизмеси, өрт учурунда дружинанын мүчөлөрүнүн милдеттери илинип коюлат.

189. Балдар сутка бою тарбияланган мектептердин имараттарында жана мектепке чейинки балдар мекемелеринде телефон байланышы менен камсыз кылынган жумушчу персоналдын сутка бою кезмети белгиленет.

4-глава. Шайлоо участкаларынын объектилеринде өрт коопсуздугун камсыз кылуунун өзгөчөлүктөрү

190. Ар бир шайлоо участкасында иш башталарына 10 күн калгандан кечиктирилбестен шайлоо участогу жайгашкан коргоо объектинин (имарат-жай) жетекчисинин буйругу менен тийиштүү өрткө каршы режим белгиленет, ушул Эрежелердин жоболорун аткаруу камсыз кылынат, анын ичинде:

1) ички жана тышкы өрткө каршы суу түтүктөрүнүн туура иштеши (милдеттүү түрдө сууну агызуу менен), жарык берүүчү жана ток берүүчү тармак, түтүнгө каршы желдетүүчү каражаттар, өрт чыкканын автоматтык түрдө кабарлоо жана өрт өчүрүүчү системалар текшерилет, ошондой эле акты түзүү менен зарыл текшерүүлөр жүргүзүлөт. Баардык кемчиликтер шайлоо участогунун иши башталганга чейин четтетилет. Байкалган

кемчиликтерди четтетүүнүн натыйжалары боюнча же кемчиликтин жок экендиги жөнүндө акты түзүлүп, шайлоо участогунун иштөөгө даяр экендиги жазылат (актылар шайлоо участогунун иши бүткөнгө чейин коргоо объектинде өрт коопсуздугунун камсыз кылынышы үчүн жооптуу адамда сакталат);

2) өрт өчүрүүнүн баштапкы каражаттарын, өрт автоматикасын, байланыш жана кабарлоо каражаттарын колдонууга туруктуу даярдык жана бул каражаттардын туура иштеши камсыз кылынат;

3) шайлоо комиссиясынын мүчөлөрү жана тейлөө үчүн тартылган персонал менен өрт коопсуздугунун чаралары жана өрт учурундагы аракеттер жөнүндө участкалык шайлоо комиссиясынын төрагасы инструктаж өткөрөт;

4) өрт чыккан учурда адамдарды кабаттар боюнча эвакуациялоо пландарын (схемаларын) жана адамдарды, бюллетендерди жана мүлктү эвакуациялоону камсыз кылуу боюнча тейлөөчү персоналдын жана шайлоо комиссиясынын мүчөлөрүнүн аракетин аныктаган нускамалар иштелип чыгат жана көрүнүктүү жерге илинип коюлат. Өрт жөнүндө адамдарга кабар берүүнүн тартиби аныкталат, ошондой эле иш-чаралар башталганга чейин эвакуациялоо планын жана кабар берүү системасын иштеп чыгуу боюнча машыгуулар өткөрүлөт;

5) тамак-аш даярдоочу жер белгиленет жана жылытуучу приборлорду пайдалануунун тартиби аныкталат;

6) тамеки тартуучу жер аныкталат жана жабдылат;

7) имарат-жайларды карап чыгуунун жана жабуунун тартиби белгиленет.

Шайлоо участкаларынын өрт коопсуздугу боюнча камсыз болушуна Кыргыз Республикасынын өрт коопсуздугу жаатындагы мыйзамдарга ылайык, коргоо объектинин (имараттын, бөлмөнүн) жетекчиси жооп берет.

191. Шайлоо участкалары өрткө туруктуулук даражасы I-II болгон имараттардын экинчи кабатынан жогору эмес жайгаштырылат. Цоколдук кабатта жана шайлоо участкасынын имаратынын үстүндө шайлоо комиссиясынын мүчөлөрү жана тейлөөчү персоналдары үчүн жумушчу кабинеттер, эс алуу жана тамактануу бөлмөлөрү жайгаштырылат.

Өрткө туруктуулук даражасы боюнча имараттарды классификациялоо "Өрт коопсуздугун камсыз кылуу жөнүндө" Кыргыз Республикасынын [Мыйзамы](#) жана тийиштүү курулуш ченемдери жана эрежелери менен аныкталат.

192. Айыл жеринде өрткө туруктуулук даражасы III-V болгон имараттарга бир гана шайлоо участкасын жайгаштырууга уруксат берилет. Мында шайлоо участкасы биринчи кабатка жайгаштырылып, ал эми убактылуу соода жүргүзүү жана буфеттер, имараттын чегинен тышкары жакта уюштурулат.

193. Шайлоо участкасы телефон байланышы менен камсыз кылынат. Ар бир телефон аппаратына жакын жердеги өрт өчүрүү бөлүгүнүн телефон номери жазылган табличка коюлат (илинет).

194. Добуш берүү үчүн арналган столдорду, кабиналарды, урналарды жана жабдууларды жайгаштыруу адамдарды жана материалдык баалуулуктарды коопсуз эвакуациялоону камсыз кылууну эске алуу менен имараттын периметри боюнча аткарылат.

195. Шайлоо участкалары иштеп жаткан мезгилде авариялык-калыбына келтирүү иштерин кошпогондо, ачык отту пайдалануу менен (от жагуу, таштандыларды, калдыктарды, бошогон идиштерди өрттөө жана электр-газ ширетүү жумуштарын жүргүзүү) байланышкан курулуш, оңдоо жана башка иштерди жүргүзүүгө тыюу салынат. Аталган иштер тейлөөчү персоналдын туруктуу контролдоосу менен аткарылат.

196. Шайлоочуларды каттай турган, бюллетендерди бере турган жер, добуш берүүчү кабиналар, убактылуу соода түйүндөрү (буфеттер, лотоктор жана башка ушул сыяктуу

жайлар) экиден кем эмес эвакуациялык бөлөк-бөлөк эшиктери болгон жайларга жайгаштырылат. Жайгаштырылган жабдуулар эвакуация жолдорунун жазылыгын азайтпаган жана өрт учурунда адамдарды эвакуациялоого тоскоол болбогон шартта имараттын вестибюлдарына ачык гардеробдорду коюуга жана убактылуу соода-сатыкты уюштурууга уруксат берилет.

197. Шайлоочулардын кыймылы кесилишкен жана беттешкен агымдарга жол бербегендей кылып уюштурулат. Адамдардын агымынын багыты көрсөткүч менен белгиленет.

198. Шайлоочуларды каттаган, бюллетень берген, добуш берген жайлардын эвакуациялык эшиктеринин көрсөткүчтөрү оң абалда болууга жана шайлоо участкасы иштеп жатканда пайдаланылууга тийиш. Эгерде "Чыгуу" деген көрсөткүчтөргө жарык киргизүү долбоордо каралбаса, мындай жайлар эвакуациянын багытын көрсөткөн көрсөткүчтөр менен камсыз кылынат.

199. Шайлоо участкаларын пайдаланууда эвакуация жолдорун, өрт өчүрүү жана байланыш каражаттарына баруучу жолдорду, электр энергиясын өчүрүүчү түзүлүштөрдүн жолун тосууга, ошондой эле добуш берүү менен байланышкан иш-чаралар өтүп жаткан учурда эвакуациялык кошумча эшиктерди жаап салууга тыюу салынат.

200. Электр энергиясы өчүрүлгөн учурда шайлоо участкасынын имараты авариялык жарык менен жабдылат.

5-глава. Маданий-агартуу мекемелеринде өрт коопсуздугун камсыз кылуунун өзгөчөлүктөрү

§ 1. Оюн-зоок жана маданий агартуу мекемелерине өрт коопсуздугунун жалпы талаптары

201. Музейлерде жана сүрөт галереяларында экспонаттарды жана башка баалуу буюмдарды, ал эми цирктер менен зоопарктарда айбанаттарды эвакуациялоо планы иштелип чыгат.

202. Көрүүчүлөр залдарында жана трибуналарда бардык креслор менен отургучтар бири-бирине бир катарга бириктирилет жана полго бекем бекитилет. Ложадан өз алдынча чыгып кете турган жер болгон учурда 12ден көп эмес адамды батырган ложаларда креслорду (отургучтарды) бекитпей коюуга уруксат берилет.

200дөн ашпаган орду бар бий кечелери өткөрүлө турган көрүүчүлөр залдарында отургучтары бири-бирине милдеттүү түрдө бириктирилип, бирок полго бекитилбейт.

203. Сахна коробкасынын жыгач конструкциялары (колосниктер, сахнанын беттеми, асма көпүрөлөр, жумушчу галереялар) курулуш учурунда антипирендер менен абдан синдирилип иштетилет.

Аталган конструкциялар, ошондой эле күйүп кете турган декорациялар, сахнадагы жана көргөзмөдөгү жасалгалар, көрүүчүлөр жана экспозициялык залдардын, фойелердин, буфеттердин драптары мезгил-мезгили менен өрттөн коргой турган атайын курам менен иштетилип турат. Уюмдардын жетекчилери иштетүүнүн датасын, анын жарактуулук мөөнөтүн жана иштетүүнүн сапатын текшерүү актысын көрсөтүү менен бул ишти аткарган уюмдун тийиштүү актысын алууга тийиш.

204. Театр-оюн-зоок мекемелеринин сахна жасалгасынын чегинде бир эле учурда эки спектаклден ашпаган декорациялардын жана сахна жабдууларынын болушуна уруксат берилет. Сахнадагы декорациялар сакталган жер белгиленет. Декорацияларды, бутафорияларды, жыгач станокторду, откосторду, шаймандарды жана башка мүлктү трюмаларда, тепкичтердин маршруттарынын астындагы жана аянтчаларындагы колосниктерде жана жумушчу аянтчаларда (галереяларда), ошондой эле көрүүчүлөр залдарынын жер төлөлөрүндө сактоого тыюу салынат.

205. Коюлуучу оюндарды жасалгалоодо сахнанын планшетинин айланасы жазылыгы 1 метрден кем эмес эркин айлампа жол менен камсыз кылынат.

Спектакль бүткөндөн кийин баардык декорациялар жана бутафория чечилет жана сахнадан атайын кампаларга (сактоочу жайларга, сарайларга, сейфтерге) жыйналып кетет.

206. Сахнада тамеки чегүүгө, ачык от жагууга (факелдер, шамдар, канделябрлар), догоо түрүндөгү прожекторлорду, фейерверктерди жана от чыгарган башка жасалгаларды колдонууга тыюу салынат.

207. Бийиктиги көтөрүп турган конструкциянын төмөнкү алкагына чейин 12 метр жана андан ашык болгон спорт залдарында чоң өлчөмдөгү декоративдик жасалганы (залдын төбөсүнө чейин) пайдаланууда мындай жасалганы коргоо боюнча кошумча иш-чаралар (убактылуу суу пардаларын, тез чечиле турган бекиткичтерди монтаждоо) каралат.

208. Көрүүчүлөр үчүн убактылуу орундуктарды (жылдырма, чечилме, курама-жыйнама), ошондой эле жабык жана ачык спорттук курулмалардын трибуналарындагы отургучтарды күйгөн учурда өтө коркунучтуу заттарды бөлүп чыгарган синтетикалык материалдардан жасоого тыюу салынат. Убактылуу орундардын астына кандайдыр бир күйүүчү материалдарды жана жабдууларды сактоого, ошондой эле техниканы коюуга тыюу салынат. Ар бир мелдеш башталар алдында убактылуу трибуналардын астындагы боштук күйүп кете турган таштандыдан жана кургаган чөптөн тазаланат.

209. Спорттук-көркөм өнөр майрамдарын өткөрүүдө, эл аралык мелдештерди же эл аралык иш-чараларды, ошондой эле маданий-оюн-зоок иш-чараларын ачууда жана жабууда трибуналарга фонду жайгаштыруу үчүн арналган эвакуациялык люктарга коюлуучу убактылуу отургучтар чыгарылгандай жасалат. Аларды тез чыгаруу үчүн шаймандар каралган жана бул ишти аткаруу үчүн тийиштүү сандагы адамдар бөлүнөт.

210. Спорт залдарында көрүүчүлөр үчүн отургучтарды жайгаштыруу туруктуу жана убактылуу трибуналардан көрүүчүлөрдүн карама-каршы же кесилишкен агымы болбогудай уюштурулат.

211. Үстү жабык спорттук курулмаларда көрүүчүлөрдүн отурушу үчүн убактылуу конструкцияларды бекитүү, ошондой эле помостторду, эстрадааларды, рингдерди бекитүү үчүн шаймандар оң абалда болушу керек. Бекиткичтери бузулган конструкцияларды орнотууга тыюу салынат.

212. Спорттук курулмаларда теле көрсөтүүнүн камералары коюлуучу жер трибуналардын катарларынын ортосундагы өткөөлдөргө жайгаштырылбоого жана өрт чыкканда адамдарды эвакуациялоого тоскоолдук кылбоого тийиш.

213. Көрүүчүлөр үчүн трибуналары бар спорт залдарында жасалма муз тондурулганда музду тазалай турган машинаны убактылуу коё турган (мелдеш, машыгуу, репетиция өткөрүү, оюн көрсөтүү мезгилинде) жер каралууга тийиш. Машиналар эвакуация жолдорунун эсептелген жазылыгы тарыбагандай кылып коюлат. Мелдеш, оюн көрсөтүү, машыгуу, репетиция бүтөөрү менен аларды атайын бөлүнгөн жайга алып кетишет. Муз тазалай турган машинага убактылуу турган жеринде май куюуга тыюу салынат.

214. Спорт шаймандарын, залдардын курама-чогултма конструкцияларын, залдарга салына турган каптамаларды жана башка материалдарды стеллажсыз сактоодо алар аянты 100 м²тан ашпаган штабелге жайгаштырылат. Штабелдин бийиктиги 2,5 метрден ашпайт жана көтөрүп турган конструкциянын төбөсүнөн 0,5 метрден төмөн болбошу керек. Штабелдердин ортосундагы жана штабелдер менен дубалдын ортосундагы өткөөлдүн жазылыгы 0,8 метрден кем болбоого тийиш. Кампалардын жана трибуналардын астындагы жайлардын эшиктеринин каршысындагы өткөөлдөрдүн жазылыгы эшиктердин жазылыгынан кем болбогондой жасалат. Өткөөлдөрдүн жана буюм-тайым коюлган жердин жазылыгы полго түшүрүлүүчү жакшы көрүнүп турган чектеген сызыктар менен белгиленет.

Стеллаждарга материалдарды жана спорт шаймандарын сактоодо алар стеллаждардын өлчөмүнөн чыгып калбагандай коюлат.

215. Курал-жарак тазалай турган жайларда май болгон чүпүрөктөрдү чогултуу үчүн металл үкөк каралат. Тирдин иши же ок атып машыгуу аяктагандан кийин бул үкөк тазаланат, ал эми ичиндегилер жалпы таштанды сакталган жерге чыгарылат.

216. Кызматкерлердин атайын кийими өзүнчө бөлүнгөн жана бул максат үчүн жабдылган жайларда сакталат. Ар бир мындай жай үчүн коргоо объектинин администрациясы май болгон атайын кийимди таза кийимге алмаштыруунун так тартибин белгилейт.

217. Спорт залдарында күйүүчү материалдарды, ошондой эле күйүүчү материалдардан турган конструкцияларды металл жана жыгачтан тургузулган тирөөч конструкцияларды бекиткен түйүндөрдүн астына сактоого тыюу салынат.

Салыштырма жылуулук бөлүп чыгаруусу жогору болгон жана күйгөн учурда өтө коркунучтуу заттарды бөлүп чыгарган синтетикалык материалдарды колдонуу менен даярдалган спорттук шаймандарды сактоо үчүн пайдаланылуучу жайлар башка имарат жайлардан өрткө каршы бөгөттөр жана тосмолор менен бөлүнөт.

Спорт залдарында машыгуулардын жана мелдештердин ортосундагы мезгилде, ошондой эле алар бүткөндөн кийин синтетикалык материалдардан жумшак толтурулуп жасалган жерге түшүү үчүн чуңкурлар щиттер же брезент менен жабылат.

Залдардын чегинде штабелге жыйылган поролон маттар брезент менен жабылат.

218. Лазердик түзүлүштөрдү оюн коюу же иллюминациялык жарык берүү үчүн колдонууда лазерлердин генерациялык блоктору күйүүчү конструкциялардын жана декорациялардын үстүнкү бетинен бир метрден жакын эмес аралыкта күйбөй турган материалдардан жасалган негиздерге коюлат. Аталган иштер үчүн өрт коопсуздугу менен мүнөздөлгөн лазердик түзүлүштөр колдонулат.

219. Софиттерди жана рампттарды орнотууда күйбөй турган гана материалдар колдонулат. Софиттердин корпустары аларды кармап турган тростордон обочо болот. Проекторлор менен софиттер күйбөй турган материалдардан жасалган декорациялар менен конструкциялардан 0,5 метрден кем эмес аралыкта орнотулат. Линза проекторунан тартып күйүүчү декорацияларга чейинки аралык 2 метрден кем болбоого тийиш.

220. Пиротехникалык заттарды жана өрт чыгарышы мүмкүн болгон ачык от булактарын пайдалануу менен байланышкан атайын от жагуу зарыл болгон учурда фейерверк өткөрүп жаткан уюмдун жетекчиси өрттүн алдын алуу боюнча төмөнкүдөй чараларды иштеп чыгат жана жүзөгө ашырат:

1) пиротехникалык заттарды жайгаштыруу схемасы, пайдаланылуучу буюмдардын мүнөздөмөсү;

2) фейерверктик, пиротехникалык заттарды сактай турган жана монтаждай турган пункттарды имараттарга жана курулмаларга чейинки аралыкты көрсөтүү менен ошол жерге байлоо схемасы жана кооптуу зонанын чегин көрсөтүү менен фейерверк өткөрүлө турган жерди чектеп тосуу схемасы;

3) фейерверктерди өткөрүүдө өрт коопсуздугунун чараларынын сакталышы үчүн жооптуу адамды дайындоо жөнүндө буйрук;

4) өрт өчүрүү каражаттарын жайгаштыруу схемасы;

5) өрттүн алдын алуу боюнча иш-чаралардын планы.

221. Пиротехникалык заттар аттырылганы жаткан аянттарда тамеки чегүүгө жана от жагууга, пиротехникалык каражаттарды контролсуз калтырууга тыюу салынат.

222. Фейерверктер орнотулган жерди аны өткөрүп жаткан уюм кайтарат.

223. Мындай аянт алгачкы өрт өчүрүү каражаттары (өрт өчүргүчтөр, суу же кум толтурулган идиштер) менен камсыз кылынат.

224. Фейерверк бүткөндөн кийин аянт иштетилбей калган заттарды жана пиротехникалык дүрмөттөрдүн элементтерин табуу жана жыйноо максатында кылдаттык менен каралып чыгат.

§ 2. Массалык иш-чараларды өткөрүүдөгү өрт коопсуздугу

225. Иш-чаралардын (кечелердин, жыйындардын, спектаклдердин, концерттердин, киносеанстардын, жаңы жылдык балатылардын) башталар алдында коргоо объектилеринин жетекчилери же бул иш-чараларды өткөрүүгө жооптуу адамдар баардык имарат-жайлардын өрткө каршы режимин, эвакуациялык жолдор жана эшиктер ушул Эрежелердин талаптарына ылайык келишин кылдаттык менен текшерип чыгууга, ошондой эле өрт өчүрүү, байланыш жана өрт автоматикасынын каражаттары ордунда жана оң болушуна ынанууга тийиш.

226. Эл көп чогулган иш-чараларды уюштурууда жана өткөрүүдө экиден кем эмес эвакуациялык эшиктери жана күйүүчү тосмолору бар имараттардын 2-кабатынан бийик эмес жайгашкан имараттар гана пайдаланылат.

227. Төмөнкүлөргө тыюу салынат:

- 1) иш-чараларды терезелери тордолгон бөлмөлөрдө өткөрүүгө;
- 2) догоо түрүндөгү прожекторлорду, шамдарды жана тарсылдактарды колдонууга, фейерверктерди жана башка өрт чыгуу коркунучун туудурган жарык бергичтерди колдонууга;
- 3) от алып кетүүчү, башка жарылуу, өрт коркунучун келтирген иштерди жүргүзүүгө;
- 4) имараттын ичин караңгылатуу үчүн терезе тоскучтарды пайдаланууга;
- 5) отургучтардын катарларынын ортосундагы өткөөлдөрдүн жазылыгын азайтууга жана өткөөлдөргө кошумча креслорду, отургучтарды коюуга;
- 6) иш-чара өтүп жаткан учурда жарыкты толук өчүрүүгө;
- 7) имарат-жайга элди долбоордук документтерде белгиленгенден ашык толтурууга;
- 8) колго жасалган электр гирлянддарын, жарык музыка түзүлүштөрүн, электромузыка аппаратурасын, балатыны айландыруучу түзүлүштөрдү колдонууга жана балаты гирлянддарынын өчүп-күйүүсүнө.

228. Ачык жагылган отту колдонуу менен башкарылбаган учуучу фонариктерди пайдаланууга жана учурууга тыюу салынат.

229. Пиротехникалык заттарды пайдаланууда төмөнкүлөргө тыюу салынат:

- 1) салюттарды имараттарга жана курулмаларга 50 метрден жакын аралыкта, бак-дарактардын түбүндө жана бастырмалардын астында аттырууга;
- 2) аларды шамалдуу аба-ырайында колдонууга.

230. Жаңы жыл майрамдарын өткөрүүдө балаты имарат-жайдан чыгууга тоскоолдук кылбагандай эсеп менен бекем орнотулууга тийиш.

Балатынын бутактары дубалдан жана шыптан бир метрден кем эмес аралыкта болушу керек.

231. Балатыга жарык берүүдө (зымдардын ысып кетиши, лампочкалардын тез-тез күйүп кетиши, учкундун чыгышы ж.б.) кичине эле бузугу байкалганда иллюминация дароо өчүрүлүүгө жана алардын бузугу табылып жана оңдолгондон кийин гана иштетилүүгө тийиш.

8-глава. Коомдук тамактануу ишканаларынын өрт коопсуздугун камсыз кылуу өзгөчөлүктөрү

§ 1. Коомдук тамактануу ишканаларына өрт коопсуздугунун жалпы талаптары

292. Ресторандардын, кафелердин жана ашканалардын администрациясы залдарга келүүчүлөрдүн ашыкча толуп кетишине жол бербөөгө тийиш.

293. Коомдук тамактануу жайларындагы килемдер жана килем жолчолор полго бекем бекитилиши керек.

Полго салган буюмдар (килемдер, паластар) калориясы аз тутандыргыч булактардын (күйгүзгөн ширеңке, өчүрүлбөгөн тамеки ж.б.) кыска мөөнөттүү таасиринен күйүп кетпөөгө тийиш.

294. Чоң ресторандарда элди тейлеп жаткан кезметчиде дем алуу органдарын жекече коргоочу каражаттардын комплекси жана электр фонарлары болушу керек.

295. Коомдук тамактануу жайларында суюлтулган күйүүчү газ толтурулган баллондор менен иштеген жылыткычтарды жана дизелдик жана башка күйүүчү суюктук менен иштеген тамак даярдоочу аппараттарды пайдаланууга таптакыр тыюу салынат. Ошондой эле үйдүн шыбын күйгөн учурда уулуу газ чыгаруучу пластик материалдардан жана тез эрий турган керме пленкалардан жасоого тыюу салынат.

296. Тамак ичүүчү залдардагы столдордун жайгашуусу өрт чыккан учурда келүүчүлөрдү эркин эвакуациялоого тоскоолдук кылбоого тийиш.

Ресторандарда, кафелерде, ашканаларда адамдарды эвакуациялоочу жолго алып келген негизги өткөөл бош калтырылышы керек. Анын жазылыгы 1,5 метрден кем эместе түзүп, андан айрым отуруучу жерлерге жол жабылбашы керек.

297. Коомдук тамактануу ишканаларында төмөнкүлөргө тыюу салынат:

1) электр жана газ плиталарын, кактоочу, ысытуучу-кондитердик шкафтарды жана башка ысытуучу приборлорду иштеген бойдон кароосуз калтырууга;

2) газ түтүктөрү менен приборлордун газ чыккан жерин текшерүү үчүн ширеңкени же башка ачык оттун түрлөрүн колдонууга;

3) имараттын ичинде суюлтулган күйүүчү газ толтурулган же бош баллондорду сактоого жана пайдаланууга;

4) эвакуация жолдоруна гардеробдорду жана буфеттерди коюуга;

5) тамак ичүүчү залдардын дубалдарын жана терезелерин күйүүчү жана күйгөндө ууктуруучу синтетикалык материалдар менен жасалгалоого.

298. Башка багыттагы имараттарда (өзүнчө турган имарат кирбейт) жайгашкан коомдук тамактануу ишканаларында суюлтулган газ баллондорун пайдаланууга таптакыр тыюу салынат.

299. Газ баллондору имараттан тыш жердеги курулмаларда (шкафтарда же баллондордун үстүңкү бөлүгүн же редукторду жаап турган каптоочтордун астында) дубалдын коңулунда күйбөгөн материалдардан тосмолонуп жайгаштырылууга тийиш.

300. Газ баллондор сакталган курулуш жана шкафтар кулпу менен бекитилүүгө тийиш. Ал жерде жалюзилер же желдетүүчү коңулдар, ошондой эле "Өрт коркунучу бар газ" жана "Тамеки чекпе" деген эскерткич жазуулар болот.

301. Газды ташуу үчүн резина-кездеме жеңче (шланг) узуну 3 метрден ашпаган бир кесиндиден болууга жана бурулган жерлерде өтө ийилүүгө тийиш.

302. Коомдук тамактануу объектилери ушул Эрежелердин талаптарына ылайык алгачкы өрт өчүрүү каражаттары менен (өрт өчүргүчтөр) камсыз кылынышы керек.

303. Көп кабаттуу турак жай имаратынын биринчи кабатында жайгашкан коомдук тамактануу ишканаларында, жаратылыш газы менен иштеген газ жабдууларын орнотууга төмөнкү шарттарды сактаганга гана уруксат берилет:

1) отуруу орундарынын саны 50дөн кем эмес жана жалпы аянты 250 м²ге чейин болуусу;

2) газ жабдууларынын (жылытуудан тышкары тамак-аш жасоо, суу жылытуу) жалпы кубаты 10 м³/сааттан ашпоосу;

3) бөлмөдөгү жаратылыш газынын топтолуусу чегине жеткенде иштей турган метан жана углерод оксиди боюнча газдалуунун кабарлагычтарын кароо;

4) кабарлагычтардын импульсунан иштеген учурда газдын берүүсүн токтото турган тез иштөөчү электромагниттик клапан менен газдалуу кабарлагычтары бириктирилиши керек.

304. Жаратылыш газы менен иштеген газ жабдууларынын орнотулушу каралган бөлмөлөр атайын бөлүнүүгө жана төмөнкү талаптарга шайкеш келүүгө тийиш:

1) табигый жарыктандыруу;

2) дайыма иштеп турган, абаны улам алмаштырып туруучу үйлөмө-сормо желдетүү;

3) жарылуудан коргоочу электр жарыгы;

4) газ киргизилүүчү бөлмөнүн бийиктиги 2,2 метрден кем болбоого тийиш;

5) өрт чыкканда, газ чыкканда, желдетүү системасы соро албай калганда, ошондой эле газдын зарыл болгон басымы бузулганда автоматтык түрдө газдын берүүсүн өчүрүү.

Газ плиталарын жана суу жылыткычтарын орнотууда бөлмөнүн ички көлөмү газ менен камсыз кылуу системаларын долбоорлоо жаатындагы курулуш ченемдерине жана эрежелерине ылайык эсептелиши керек.

§ 2. Тамак-ашты (фаст-фуд, гриль) тез даярдоо объектилеринин өрт коопсуздугу

305. Тамак-ашты тез даярдоо объектилерин балдар, мектепке чейинки, мектеп, дарылоо мекемелеринин аймагына жана автомай куюучу станцияларда жайгаштырууга (өзүнчө турган) тыюу салынат.

306. Тамак-ашты тез даярдоо объектилерин таптакыр күйбөгөн же кыйынчылык менен күйгөн материалдан жасалган өзүнчө турган имараттарга жайгаштырууга уруксат берилет.

307. Тамак-ашты тез даярдоо объектилеринде газ баллондорун имараттын ичинде сактоого жана колдонууга тыюу салынат.

308. Күйүүчү газды колдонуу менен тамак-ашты тез даярдай турган жай газдын чыкканын таба турган атайын автоматтык түзүлүш менен жабдылууга тийиш.

309. Тамак-ашты тез даярдай турган объектилерде суюлтулган газ баллондорун пайдалануу ушул Эрежелердин 299, 300, 301-пункттарына ылайык ишке ашырылат.

310. Тамак-ашты тез даярдай турган объектилер ушул Эрежелердин талаптарына ылайык алгачкы өрт өчүрүү каражаттары (өрт өчүргүч) менен камсыз кылынууга тийиш.

§ 3. Ачык от менен тамак-аш даярдалуучу ачык объектилердин (дандыр, мангал, жер астындагы жана жер бетиндеги мештер) өрт коопсуздугу

311. Коргоо объектинин аймагы дайыма таза кармалууга жана күйүүчү таштандылар менен кургак чөптөн тазаланып турууга тийиш.

312. Ачык мешти Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына, ошондой эле өрт коопсуздугун камсыз кылуу чөйрөсүндөгү эрежелердин жыйнактарына ылайык имараттардан жана курулмалардан 10 метрден кем эмес аралыкта жайгаштыруу зарыл.

313. Көмүрдү жана жыгач отунду атайын бөлүнгөн жерге же өзүнчө жайга жайгаштыруу зарыл.

314. Мештин тышын күйүүчү жана кыйынчылык менен күйүүчү материалдар менен жасалгалоого тыюу салынат.

315. Коргоо объектисинин чатырын же бастырмасын күйбөгөн материалдардан жана металл конструкциялардан гана жасоо зарыл.

316. Коргоо объектилери күкүмдүү эки өрт өчүргүч, кийиз же асбест полотно жана 200 литрден кем эмес суу запасы менен камсыз кылынууга тийиш.

10-глава. Кампалык багыттагы объектилердин өрт коопсуздугун камсыз кылуунун өзгөчөлүктөрү

§ 1. Кампа объектилерине карата өрт коопсуздугунун жалпы талаптары

326. Кампаларда буюм заттар менен материалдарды сактоо алардын өрт коркунучун чыгарган физикалык-химиялык касиеттерин (суу тийгенде, абага кошулганда кычкылданууга, өзүнчө ысып кетүүгө жана жалбырттоого жөндөмдүүлүгү), отту өчүрүүчү заттардын айкаштык жана бир тектүүлүк белгилерин эске алуу менен жүргүзүлөт.

Колдонулуучу өрт өчүрүүчү заттардын бир тектүүлүгүнө карабастан, кандайдыр бир башка материалдарды жана товарларды каучук же авторезина менен бир секцияда чогуу сактоого тыюу салынат.

327. Күйүүчү газ толтурулган баллондорду, тез от алуучу жана күйүүчү суюктуктар куюлган идиштерди, ошондой эле аэрозолдук кутуларды күндүн же башка жылуулуктун таасиринен коргоо зарыл.

328. Көп кабаттуу кампалардагы аэрозолдук кутуларды сактоого жайдагы кутулардын саны 150000 ден ашпаган учурда жогорку кабатта өрткө каршы жайда гана уруксат берилет.

Кампанын изоляцияланган жайында кампанын жалпы сыйымдуулугу 900000 кутудан ашпаганда 15000ден ашык куту сакталат. Кампалар чатырсыз имараттарда жайгаштырылууга тийиш, алардын сырты оңой бузулушу керек.

Жалпы кампаларда 5000ден ашпаган сандагы аэрозоль кутуларын сактоого уруксат берилет.

329. Ачык аянттарда же бастырмалардын алдыларында аэрозоль кутулары күйбөгөн контейнерлерде гана сакталууга тийиш.

330. Сактоонун стеллажсыз ыкмасы колдонулган кампа жайларда материалдар штабелдерге тизилет. Кампа жайлардын эшиктеринин каршысына туурасы 1 метрден кем эмес эркин өтүүчү жерлер камсыз кылынышы керек.

Кампаларда ар бир 6 метр сайын туурасы 0,8 метрден кем эмес узунунан кеткен өтүүчү жерлер салынат.

331. Кампа жайлардын ичиндеги жыгач конструкцияларды оттон коргоочу состав менен иштеп чыгуу зарыл.

332. Ал аркылуу транзиттик электр кабелдери, газ жана башка коммуникациялар өткөн жайларга кампаларды жайгаштырууга тыюу салынат.

333. Жарык бергичтерден сакталып жаткан товарларга чейинки аралык 0,5 метрден кем эмес жана күйүүчү курулуш конструкцияларынын үстүңкү бетине чейин 0,2 метрден кем болбошу керек.

334. Товардык-материалдык баалуулуктарды сактоо үчүн арналган жайларда тамак-аш ичүү үчүн бөлмөлөрдү жана башка көмөкчү кызматтарды жасоого тыюу салынат.

335. Кампа жайларга товар жүгүртүүчүлөрдүн, эксперттердин, кладовщиктердин иш ордуларын тосуу үчүн ортотулган айнек тосмолор өрт чыккан учурда адамдарды же товардык-материалдык баалуулуктарды эвакуациялоого тоскоолдук кылбоого тийиш.

336. Жүктөөчү-жүк түшүрүүчү жана транспорт каражаттарын кампа жайларга коюуга жана оңдоого тыюу салынат.

Рампага (платформага) түшүрүлгөн жүктөр жана материалдар иш күндүн акырында алынууга тийиш.

337. Кампалардын имараттарында идиштерди ачуу, бузугун текшерүү жана майда оңдоо жумуштары, продукцияны өлчөп ороо, өрт коркунучу бар суюктуктардын (нитросырларды, лактарды) жумушчу кошулмаларын даярдоо менен байланышкан баардык операцияларды сактоочу жерден изоляцияланган жайда жүргүзүү зарыл.

338. Автомобилдер, автожүктөгүчтөр жана автокрандар жана жүк көтөрүүчү техниканын башка түрлөрү бузугу жок учкун өчүргүчтөр болгон учурда 3 метрден аз аралыкта кесек тоют, булалуу материалдар сакталып турган скирдаларга, штабелдерге жана бастырмаларга кире алат.

339. Иш бүткөндөн кийин кампалардын электр жабдуулары токтон ажыратылат. Кампанын электр жабдууларын өчүрүүчү аппараттар кампанын тышында, күйбөгөн материалдардан жасалган дубалда же өзүнчө турган таянычта, шкафтын ичинде же пломбулап жана кулпу салууга ылайыкташтырылган көңдөйчөгө жайгаштырылышы керек.

340. Кампалардын жайларына кезметтик жарык киргизүүгө, ошондой эле газ плиталарын, электр жылытуучу приборлорду пайдаланууга жана штепселдик розеткаларды орнотууга тыюу салынат.

341. Материалдарды ачык аянтта сактоодо бир секциянын (штабелдин) аянты 300 м²ден ашык эмес, ал эми штабелдердин ортосундагы өрткө каршы тиликтер 6 метрден кем эмес болбоого тийиш.

342. Түтүн чыга турган терезеси жок подвал жана цоколь кабаттарындагы жайларда, ошондой эле бул кабаттар менен имараттардын жалпы тепкич аянттарында күйүүчү идишке күйүүчү материалдарды же күйбөгөн материалдарды сактоого тыюу салынат.

§ 2. Тез от алуучу жана күйүүчү суюктуктар сакталган кампалардын өрт коопсуздугу

343. Резервуарларды жал кылып тосуунун көлөмү ушул жал кылып тосулган жердеги эң чоң резервуардын көлөмүнө бирдей болууга жана дайыма оң абалда кармалууга тийиш. Жал кылып тосулган жердин ичиндеги аянт тегизделет жана кум төгүлөт. Өрт өчүрүүнүн механизацияланган каражаттары үчүн жал аркылуу өтүүчү жерлерди жасоо ишкананын жетекчисинин уруксаты менен жүргүзүлөт. Мында жалдын бүтүндүгүн жана бийиктигин бузууга, ошондой эле резервуардык парктын чек арасы менен өтүүгө тыюу салынат.

344. Деңгээлди толтурууну контролдоо, автоматташтыруу жана өлчөө үчүн түзүлүштөрдүн линияларынан тышкары, резервуарларды жал кылып тосуунун ичине жана түздөн-түз резервуарларда электр жабдууларын орнотууга жана электр линияларын өткөрүүгө тыюу салынат.

345. Резервуардык парктагы өткөргүч түтүктөрдүн коммуникацияларында резервуар авария болгон учурда мунайды бир сыйымдуулуктан экинчисине сордуруп куюу мүмкүнчүлүгүн камсыз кылуу зарыл.

346. Кыш мезгилинде резервуарлардын чатырындагы карды өз учурунда тазалоо, ошондой эле резервуардык парктын аймагындагы жолчорду жана өрт өчүргөн машиналар өтүүчү жолду кардан тазалоо зарыл.

347. Резервуардын чатырындагы төгүлгөн мунайды деңгээли өлчөнүп же сынамык алынгандан кийин дароо тазалоо, ал эми резервуардын чатырын кургагыча сүрүү керек. Чатырына сүргөн материалдарды жана кандайдыр бир материалдарды калтырууга тыюу салынат.

348. Жарылуу жана өрт коркунучу болгон жайларда жана резервуардык парктын аймагында углеводороддордун концентрациясын туруктуу контролдоо үчүн жарык жана үн белгилерин берген газоанализаторлорду орнотуу зарыл.

349. Резервуарлардагы мунайды жылытууга (белгиленген чегинде) жылыткычтардын үстүндөгү суюктуктун деңгээли 50 сантиметрден кем болбогон учурда уруксат берилет.

350. Резервуарлардагы илээшчек мунай тейлөөчү персоналдын туруктуу контролу астында буу менен гана жылытылат.

351. Мунай толтурулган резервуарларда жумуштар учкун чыгарбай турган аспапты пайдалануу менен гана аткарылат.

352. Корпусунун жиктеринде же негизги металланда же түбүндө жаракка пайда болсо, колдонулуудагы резервуар дароо бошотулат жана тазаланат.

Мунай толтурулган резервуардагы жаракаларды четтетүү боюнча от чыгаруу жана механикалык иштерди жүргүзүүгө тыюу салынат.

353. Статикалык электр заряддары чыкпасы үчүн:

1) урунган учурда учкун чыгарбаган материалдан жасалган жана сынамык алгычтарга кандалган ток өткөргүч тросчолору бар сынамык алгычтарды колдонуу;

2) статикалык электр заряддарын топтобогон кездемеден тигилген кийимди пайдалануу зарыл.

354. Жеңил тутанып кетүүчү мунай продуктуларын сордурууда же толтуруу учурунда сынамык алууга тыюу салынат.

355. Мунай продуктуларынын деңгээлин өлчөөнү жана сынамыгын алууну өлчөөчү түзүлүштөрдүн стационардык системалары менен жүргүзүү зарыл. Өзгөчө учурларда газ мейкиндиги 2,10 Па чейин ашыкча басым болгон резервуарларда деңгээлди өлчөөнү жана сынамык алууну өлчөөчү люк аркылуу кол менен жүргүзүүгө уруксат берилет.

356. Резервуардан деңгээлди өлчөө жана сынамык алуу үчүн кызмат кылган люктар жылчыксыз капкактар менен, ал эми өлчөөчү көзөнөк ич жагынан учкун чыгарбаган металлдан жасалган шакекчелер менен жабылат.

357. Жылчыгы бар, ошондой эле крандары, өткөргүч түтүктөр бириккен жерлери, сальниктердин учу, жылдыргычтары, өрт өчүрүү жана муздатуу системалары бузулган, кооптуу резервуарларды пайдаланууга тыюу салынат.

358. Күкүрттүү мунай продуктылары сакталган резервуарлар үчүн пиррофордук күкүрттүү темирди катмарлануудан тазалоо боюнча пландуу иштердин графиги иштелип чыгууга тийиш.

359. Колдонулуп жаткан резервуардык парклардын аймагандагы ачык отту (ширетүү, кесүү) колдонуу менен байланышкан курулуш жана монтаждоо иштери ишкананын башкы инженеринин жазуу жүзүндөгү уруксатынын негизинде гана жүргүзүлөт.

360. Жалдын кылып тосулган жердин ичине жана жалга өткөргүч түтүктөрдү салуу жана оңдоо учурунда казылган траншеялар бул иштер бүткөндөн кийин дароо көмүлөт, ал эми жал калыбына келтирилет. Иште узак тыныгуу болгон учурда убактылуу жал жасалат.

361. Деңгээлди өлчөө жана сынамык алуу күндүз жүргүзүлүүгө тийиш. Түн ичинде сынамык алууда же деңгээлди өлчөөдө жарык кылуу үчүн жарылуу коркунучу жок аккумулятордук фонарларды гана колдонуу зарыл, аларды күйгүзүү жана өчүрүү "Өрт коопсуздугун камсыз кылуу жөнүндө" Кыргыз Республикасынын [Мыйзамы](#) менен классификациясы аныкталган жарылуу коркунучу бар зонанын чегинен тышкары жерде гана ишке ашырылууга тийиш.

Жарылуу коркунучу бар зоналарда чөнтөк фонарларын колдонууга тыюу салынат.

362. Төмөнкүлөргө тыюу салынат:

1) жылчыгы бар жабдууларды жана бекитүүчү арматураны колдонууга;

2) долбоордук документтерде белгиленген жалдын бийиктигин азайтууга;

3) кыйшыгы жана жаракасы бар резервуарларды, ошондой эле бузук жабдууларды, продукт өткөргүчтөрдү орнотуучу контролдоо-өлчөө приборлорун жана өрткө каршы стационардык түзүлүштөрдү пайдаланууга;

4) жал кылып тосулган жерге дарактарды, бадалчаларды, чөптүн уругун отургузууга;

5) сыйымдуулуктарды күйүүчү негизге орнотууга;

6) резервуарларды жана цистерналарды ашыра толтурууга;

7) чагылган учурунда мунайды жана мунай продуктыларын агызууга жана куюуга.

363. Аба өткөрүүчү клапандар жана от тоскучтар даярдаган заводдун техникалык документтеринин талаптарына ылайык текшерилет.

Аба өткөрүүчү арматураны кароодо клапандарды жана торлорду муздан тазалоо керек. Аларды жылытуу өрт коопсуздугун сактаган ыкмалар менен гана жүргүзүлөт.

364. Резервуардык парктын кампаларында өрт өчүрүүчү заттардын запасын кыйла чоң резервуардагы өрттү өчүрүү үчүн зарыл болгон санда камсыз кылуу керек.

365. Резервуардык паркта оңдоо иштери жүрүп жатканда резервуарлардын жал кылып тосулган жеринин ичиндеги аймакка тракторлор менен автомобилдер түтүн чыгуучу түтүктөгү учкунду өчүргүчтөр болгондо гана кирүүсү зарыл. Автотранспорттун колдонулуп жаткан же корголбогон резервуарга 20 метрден жакын жакыndoосуна тыюу салынат.

366. Резервуардык парктын кызматкерлери пайдалануу процессинде, ошондой эле мүмкүн болгон аварияларда же өрт чыкканда зарыл болгон которууларды тез жана адашпастан жүргүзүү үчүн өткөргүч түтүктөрдүн жайгашуу схемасын жана бардык жылдыргычтардын арналышын билүүлөрү зарыл.

367. Эгерде оңдоо иштеринин алдында мунай өткөргүчтү мунайдан толук бошотуу мүмкүн болбосо, анда мунайдын агып кетишин болтурбоо боюнча чараларды көрүү зарыл.

368. 60 м³ге чейинки сандагы күйгөндөгү температурасы 120 °Сден жогору болгон суюктуктарды идиште сактоо полу күйбөгөн материалдардан жасалган жана төгүлүп тапталган топурактын катмары 0,2 метрден кем болбогон шартта күйүүчү материалдардан жасалган жер астындагы сактоочу жайларда жүргүзүлөт.

369. Тез от алуучу жана күйүүчү суюктуктарды бир жайда идиште бирге сактоого алардын жалпы саны тез от алуучу суюктуктардыкы 200 м³ден ашпаган жана күйүүчү суюктуктардыкы 1000 м³ден ашпаган учурда уруксат берилет.

370. Сактоочу жайларда тез от алуучу жана күйүүчү суюктуктар бар челектерди кол менен коюуда алар полго эки катардан ашык эмес, күйүүчү суюктуктар бар челектерди механизациялык жол менен коюуда - 5 катардан ашык эмес, ал эми тез от алуучу суюктуктар - 3 катардан ашык эмес жайгаштырылышы керек.

Штабелдин туурасын 2 челектен ашырууга тыюу салынат. Челектерди ташуу үчүн негизги өтүүчү жерлердин туурасы 1,8 метрден кем эмес, ал эми штабелдердин ортосундагы аралык - 1 метрден кем эмес болууга тийиш.

371. Суюктуктар бүтүн идиште гана сакталат. Төгүлгөн суюктук дароо тазаланууга тийиш.

372. Идиштеги мунай продуктыларын сактоочу ачык аянттар топурак жасалган тосмо же аянтка өтүүчү пандустары бар 0,5 метрден кем эмес бийиктиктеги күйбөгөн туташ дубалча менен тосулушу керек.

373. Аянттын деңгээли жанаша аймактан 0,2 метрге жогору болууга жана агын сууларды буруп кетүүчү кювет менен курчалууга тийиш.

374. Бир жал кылып тосулган аянттын чегинде өлчөмү 25 x 15 метр жана бийиктиги 5,5 метр болгон, штабелдердин ортосундагы ачыктыктар 10 метрден кем эмес, ал эми штабель менен валдын (дубалчанын) ортосундагы ачыктык - 5 метрден кем болбогондой кылып челектердин 4төн ашпаган штабелдерин жайгаштырылууга тийиш.

Эки жанаша аянттын штабелдеринин ортосундагы ачыктык 20 метрден кем болбошу зарыл.

375. Аянтчалардын үстүнө күйбөгөн материалдан бастырма салууга уруксаат берилет.

376. Мунай продуктыларын куюштурууга, ошондой эле таңгактоочу материалды жана идишти түздөн-түз сактоочу жайларда жана жал кылып тосулган аянттар да сактоого тыюу салынат.

377. Күйүүчү газ баллондорду сактоо үчүн кампаларды үстү оңой ачылуучу бир кабат, чатырсыз имараттарга жайгаштыруу зарыл.

Газ баллондор сакталган жайлардын терезеси ак сыр менен сырдалышы же күндөн коргоочу күйбөгөн түзүлүштөр менен жабдылышы керек.

Баллондор ачык аянттарда сакталганда аларды жаан-чачындан жана күндүн нурунан коргогон бастырмалар күйбөгөн материалдардан жасалышы керек.

378. Баллондор сакталган жердин айланасынан 10 метр аралыкта кандайдыр бир күйүүчү материалдарды сактоого жана от чыгарылуучу иштерди аткарууга тыюу салынат.

379. Баллондор коюлган шкафтар жана будкалар күйбөгөн материалдардан жасалууга жана аларда жарылуу коркунучу бар аралашмалардын пайда болушун болтурбоочу табигый шартта желдетилиши керек.

380. Күйүүчү газ толтурулган баллондор кислород, кыстырылган аба, хлор, фтор жана башка кычкылдандыргычтар толтурулган баллондордон, ошондой эле уулуу газ баллондорунан өзүнчө сакталууга тийиш.

381. Газды кыстырылган, суюлтулган жана эритилген абалда сактоону басымдын астында иштеген идиштерди жайгаштыруунун жана коопсуз пайдалануунун талаптарына шайкеш келген баллондордо ишке ашыруу зарыл. Баллондордун тышы ошол газ үчүн белгиленген түс менен сырдалууга тийиш.

382. Кислород бар баллондорду сактоодо жана ташууда майдын тамып кетишине жана баллондун арматурасына май материалдардын тийип кетишине жол берилбейт.

Кислород бар баллондорду кол менен жылдырууда анын капкакчасын кармоого тыюу салынат.

383. Тизген учурда баллондордун бири-бирине урунуусуна, калпакчаларынын жана баллондордун полго жыгылышына жол берилбейт.

384. 40тан ашык газ баллондору сакталган жайлар жарылуу коркунучунун концентрациясына жеткирбей турган бузугу жок газоанализаторлор менен жабдылышы зарыл. Газоанализаторлор болбогон учурда коргоо объектинин жетекчиси сынамык алуу жана контролдоо тартибин белгилейт.

385. Баллондордон газ чыккан учурда аларды кампадан коопсуз жерге чыгаруу керек.

386. Күйүүчү газ баллондор сакталган кампага таманына металл мык же така кагылган бут кийимчен адамдардын киришине жол берилбейт.

387. Башмактары бар күйүүчү газ толтурулган баллондор алардын жыгылышына жол бербөө атайын уячаларда, торчолордо же башка түзүлүштөрдө тикесинен коюлуп сакталууга тийиш.

Башмактары жок баллондор рамаларда же стеллаждарда горизонталдык абалда сакталат. Мындай учурда штабелдин бийиктиги 1,5 метрден ашпайт, ал эми клапандары сактоочу калпакчалар менен жабылат жана бир тарапты каратып коюлат.

388. Газ кампаларында кандайдыр бир башка заттарды, материалдарды жана жабдууларды сактоого тыюу салынат.

389. Күйүүчү газ кампалары жайгашкан жер табигый түрдө желдеп турушу керек.

§ 3. Айыл чарба продуктуларын сактоочу кампалардын өрт коопсуздугу

390. Кесек тоюттун запасы фермалардын имараттарынан өзүнчө болгон, дубалдары (тосмолор) күйбөгөн туюк жана отко туруктуулугу EI-45тен кем болбогон тосмолор менен бөлүнгөн жанаша курулуш жайда сакталууга тийиш.

Курулуш конструкцияларынын отко туруктуулугу боюнча классификациясы "Өрт коопсуздугун камсыз кылуу жөнүндө" Кыргыз Республикасынын [Мыйзамы](#) жана тиешелүү курулуш ченемдери жана эрежелери менен аныкталат.

391. Мындай жанаша курулуш жайлардын эшиктери сыртты көздөй гана ачылууга тийиш.

392. Чөп сакталуучу жай топурактан жасалган тосмо жана зым тосмолору менен тосулат. Тараза чөп сакталуучу жайдын чегинен тышкары жайгашат.

Кесек тоюттардын үймөктөрү, бастырмасы жана штабелдери электр берүү линиясына чейин - 15 метрден кем эмес, жолго чейин - 20 метрден кем эмес жана имараттарга, курулмаларга чейин - 50 метрден кем эмес аралыкта жайгашат.

393. Чөп кампаларынын тосмосунан жакынкы токойлорго чейинки аралык 20 метрден кем болбоого тийиш, ал эми анын периметри боюнча жазылыгы 4 метрден кем болбогон тилке менен курчалышы керек.

394. Өндүрүштүк-чарбалык комплекстин аймагындагы кесек тоют кампалары атайын бөлүнгөн аянтчага жайгаштырылуусу зарыл, анын үймөктөн 15 м аралыгы туурасы 4 метрден кем болбогон тилке менен курчалышы керек. Өзүнчө турган үймөктөрдүн негизги үймөктөн 5 метр аралыкта коргоочу тилкелери болууга тийиш.

395. Бир үймөк чөптүн негизинин аянты 150 м²ден ашып кетишине, ал эми престелген чөптүн (самандын) штабелдеринин аянты 500 м²ден ашып кетишине тыюу салынат.

396. Өзүнчө штабелдердин же үймөктөрдүн ортосундагы өрткө каршы ачыктык 20 метрден кем болбоого тийиш. Штабелдерди жана үймөктөрдү жуптап жайгаштырууга жол берилет, мында бир жуп болгон штабелдер менен үймөктөрдүн ортосундагы ачыктык 6 метрден кем эмес, ал эми жанындагы жуптардын ортосундагы 30 метрден кем эмес болушу керек. Эки жуптун ортосундагы ачыктыктагы үймөк 4 метрден кем эмес айдалган жер тилкеси болушу керек.

397. Үймөктөрдөн, бастырмалардан жана кесек тоюттун штабелдеринен электр берүү линияларына чейинки аралык 15 метрден кем эмес, жолго чейинки - 20 метр, имараттарга жана курулмаларга чейинки - 50 метрден кем болбошу керек.

398. Өзү түтөп күйүп кетиши мүмкүн болгон ным чөптүн үймөктөрүндө температураны контролдоп туруу жана анын көтөрүлүп кетишине жол бербөө зарыл. Температура 60 °Сден ашып кеткенде ысып бараткан чөптү өзүнчө бөлүп салуу зарыл.

399. Кесек тоют кампаларында иштеген тракторлор менен автомобилдерге учкун чыгарбай турган жабдууларды коюу зарыл, ал эми автомобилдердин үн басаңдаткычы бампердин асты менен алдын көздөй чыгарылат. Кесек тоют кампаларында учкун чыгарбаган жабдуусу жок тракторлор менен автомобилдерге иштөөгө тыюу салынат. Кампага кирердин алдында айдоочулар учкунду чыгарбоочу жабдуунун ишенимдүүлүгүн жана бузук эместигин текшерүүлөрү керек.

400. Тоюттардын түтүн чыгаруучу түтүктөргө, коллекторлорго же үн басаңдаткычтарга түздөн-түз тийгенде күйүп кетпеши үчүн жүк түшүрүп иштеген тракторлорго-тягачтарга жана автомобилдерге үймөктөргө 3 метрден жакын эмес токтоого уруксат берилет.

401. Автомобилдин кузовуна тоют жүктөлүп жаткан учурда кыймылдаткычты өчүрүү керек. Кампадан чыгууга автомобиль турган жерди кароодон жана түтүн чыгуучу түтүккө жакын чөптү (саманды) жыйнап кеткенден кийин гана уруксат берилет.

402. Кесек тоют кампаларында өрт чыкса өчүрүү үчүн 50 м³ден кем эмес суунун запасы болууга тийиш.

403. Түшүм жыйналар алдында дан эгиндеринин кампаларынын жана аны кургатуучу жайлардын пайдаланууга жарактуулугу текшерилет. Аныкталган мүчүлүштүктөр данды кургатууга жана кабыл алууга чейин четтетилет.

404. Дан кампалары өзүнчө турган имараттарга жайгаштырылат. Алардын дарбазалары сыртын көздөй тоскоолдуксуз ачылгандай кылып жасалат.

405. Эгинди төгүп сактоо учурунда анын үстүнөн тартып күйүүчү каптам конструкцияга, ошондой эле жарык бергичтер менен электр зымдарына чейинки аралык 0,5 метрден кем эмес болбошу керек.

Данды оюк аркылуу ташуучу жерлерде өрткө каршы тосмолорго отту өткөрбөй турган түзүлүштөр орнотулат.

406. Төмөнкүлөргө тыюу салынат:

1) дан менен кошо башка бир материалдарды жана жабдууларды сактоого;

2) кампа жайлардын ичинде кыймылдаткычтары ичинен күймө дан тазалоочу жана башка машиналарды колдонууга;

3) кампанын эки жагындагы дарбазалары жабык учурда жылып жүргөн механизмдерде иштөөгө;

4) катуу отун менен иштеген кургаткычтарды тез от алуучу жана күйүүчү суюктуктар менен, ал эми суюк отун менен иштегендерди -факеддин жардамы менен тутандырууга;

5) температураны контролдогон приборлору жана от өчкөндө отунду берүүнү өчүрүүчү автоматика, электр менен же ансыз күйгүзүүчү системасы бузук кургаткычтарда иштөөгө;

6) данды транспортердук лентанын деңгээлинен жогору үймөктөөгө жана лентанын транспортердун конструкциясына сүрүлүшүнө жол берүүгө.

407. Кургаткыч иштеп жатканда дандын температурасын контролдоо ар бир 2 сааттан кечиктирбестен сынамык алуу аркылуу ишке ашырылат.

Кургаткычтын жүктөөчү-түшүрүүчү механизмдерин чаңдан жана дандан тазалоо ал иштегенден кийин бир сутка өткөндө жүргүзүлөт.

408. Жылып жүрмө кургаткыч агрегат дан кампасынын имаратынан 10 метрден кем эмес аралыкка орнотулат.

Кургатуучу мештер орнотулган учурда учкун чыгышына жол бербөө зарыл. Түтүн чыга турган түтүктөрү учкунду өчүрө турган түзүлүштөр менен жабдылат, ал эми алар күйүүчү конструкциялар аркылуу өткөн жерлерге өрткө каршы бөлүктөр орнотулат.

409. Дан кампаларында данды желдетүүдө желдеткичтерди күйүп кетүүчү дубалдардан 2,5 метрден кем эмес аралыкта орнотуу керек. Аба чыгаруучу жолдор күйбөгөн материалдардан жасалат.

410. Кургаткычтардагы механизмдердин подшипниктери жана башка сүрүлүүчү бөлүктөрү эксплуатациялоо боюнча нускамага ылайык дайыма майлап туруу зарыл.

411. Дан кургаткычтар иштеп жатканда тейлеген адамдар анын иштешин дайыма контролдоп туруулары керек.

412. Механизацияланган дан кампаларында төмөнкүлөрдү жасоо зарыл:

1) төмөнкү ташуучу галереяны күйбөгөн материалдан жасоо жана жакшы желдетүүнү камсыз кылуу;

2) төмөнкү ташуучу галереядан сыртка чыгуучу жерин экиден кем эмес санда жасоо. Көп секциялуу кампаларда төмөнкү ташуучу галереядан сыртка чыгуучу жерлердин ортосундагы аралык 60 метрден ашпоого тийиш;

3) отко туруктуулугу III жана IV даражада болгон кампаларда жогорку конвейердик галереяны (аянтчасын) күйүүчү материалдардан жасоого, ал эми отко туруктуулук даражасы I жана II болгон имараттарда күйбөгөн гана материалдардан жасоого уруксат берилет.

413. Өндүрүштүк жана кампа жайлардын ичинде кыймылдаткычтары ичинен күйгөн машиналар менен жабдууларды колдонууга таптакыр тыюу салынат.

414. Дан сактоо үчүн аянты 1200 м² ашпаган жерге өзүнчө турган күйүүчү материалдардан бастырмаларды курууга уруксат берилет.

415. Дандын өз-өзүнчө партияларын бөлүү үчүн жыгачтан жасалган стандарттуу дан тосмолорун колдонуу зарыл.

416. Кампанын бункерлери менен дубалдарынын ортосунда өтүүчү жерлер болгон учурда, алардын жазылыгы 0,7 метрден кем эмес болууга тийиш.

417. Баардык имараттарда жана жайларда жылытуучу элементтери ачык электр жылытуучу приборлордун пайдаланууга, ал эми жарылуу, өрт коркунучу бар жайларда электр жылытуучу приборлордун баардык түрлөрүн пайдаланууга тыюу салынат.

418. Продукцияны каптарда, баштыктарда, кутуларда сактоо үчүн кампаларда штабелдердин бийиктиги каптардын жогорку катары менен тосмонун же жабуунун чыгып турган элементтеринин ортосунда, ошондой эле электр тармактарынын, жарык бергичтердин ортосунда 1 метрден кем эмес ачык калтыруу менен аларды электр жүктөгүч аркылуу тийиштүү бийиктикке тоскоолсуз жыюуну эске алып жасалууга тийиш.

Идиштеги продукция поддондордо же стеллаждарда сакталат.

419. Наабайканаларда жана макарон чыгарган ишканаларда ун салынган каптарды жыюуда жазылыгы төмөнкүдөн кем болбогон өтүүчү жана жүрүүчү жолдорду калтыруу зарыл:

- 1) штабелдердин ортосундагы өтүүчү жерлер 0,8 метрден кем эместе түзөт;
- 2) штабелдерден дубалга чейинки аралык 0,7 метр;
- 3) электр жүктөгүчтөр үчүн өтүүчү жерлер - 3,0 метр;
- 4) көтөрүлүүчү платформасы бар тележкалар үчүн өтүүчү жерлер - 2,0 метр.

420. Данды кабыл алуучу жана кайра иштетүүчү ишканаларда кампанын ар бир тарабынан продукцияны идиште сактоо үчүн өтмө жолу бар экиден дарбаза болушу зарыл.

421. Үстү жылмакай жылытуучу приборлор колдонулат жана аларды чандан дайыма тазалап турууга мүмкүн болгондой бийиктикке жайгаштырылат.

§ 4. Жыгач материалдарын сактоочу кампалардын өрт коопсуздугу

422. Жыгач материалдары сакталуучу кампалар үчүн сакталган материалдардын сакталган материалдардын чектелген көлөмүн, өрткө каршы ачыктарды жана штабелдердин ортосундагы, ошондой эле штабелдер менен коңшу объектилердин ортосундагы өтүүчү жерлерди көрсөтүү менен штабелдерди жайгаштыруу пландары иштелип чыгат.

423. Штабелдердин ортосундагы өрткө каршы ачык жерлерге жыгач материалдарын, жабдууларды жыйнап коюуга тыюу салынат.

424. Штабелдерге бөлүнгөн жер чөп-чардан, күйүүчү таштандыдан жана калдыктардан тазаланууга тийиш же 0,5 метрден кем эмес калыңдыктагы кум, топурак же шагыл катмары менен жабылышы керек.

425. Ар бир кампа үчүн штабелдерди, баланс үймөгүн, чамындыларды жыйноо боюнча чараларды аныктоо менен, ишкананын кызматкерлерин жана техникасын тартуу мүмкүнчүлүктөрүн эске алуу менен өрттү өчүрүүнүн оперативдүү планы иштелип чыгат.

Жыл сайын жазгы-жайкы өрт коркунучу бар мезгил башталаар алдында ишкананын баардык кезметтериндеги кызматкерлерин тартуу менен план иштелип чыгат. Жайкысын кампанын аймагын мезгил-мезгили менен сугарып туруу зарыл.

426. Кампаларда өрттү өчүрүүнүн алгачкы каражаттарынан тышкаркы өрттү өчүрүүнүн оперативдүү пландарында аныкталган санда өрт өчүрүүчү техниканын ар кандай түрлөрүнүн запасы менен пункттарды жабдуу зарыл. Жыгач материалдары сакталган кампаларда өрттү өчүрүү үчүн суунун жетиштүү запасын камсыз кылуу керек.

427. Кампада жыгач материалдарын сактоо менен байланышпаган иштерди жүргүзүүгө тыюу салынат.

428. Жыгач материалдары сакталган кампаларда жумушчулар үчүн тиричилик жайларын өрткө каршы ачыктыктарды сактоо менен өзүнчө имараттарда гана ачууга жол берилет.

Мындай жайларды жылытуу үчүн заводдон чыккан электр жылытуучу приборлорду гана колдонууга уруксат берилет.

429. Кыймылдаткычы ичинен күйгөн лебедкалар кесиле элек устундар жыйылган штабелдерден 15 метрден кем эмес аралыкта жайгаштырылат.

Лебедкалардын айланасындагы аянтты кесиндилерден, жыгачтын кабыктарынан жана башка күйүп кете турган таштандылардан тазалап туруу зарыл. Кыймылдаткычтарга куюу үчүн күйүүчү-майлоочу материалдар бир челектен ашпаган санда жана лебедкадан 10 метрден кем эмес жана жакынкы штабелден 20 метрден кем эмес аралыкта сакталат.

430. Жабык кампалардын полдору жана бастырмалардын астындагы аянттар күйбөгөн материалдардан салынат.

§ 5. Көмүр сактоочу кампа объекттеринин өрт коопсуздугу

431. Көмүр сактоочу аянттарды агын суу же жер астынан чыккан суу каптабагандай кылып пландаштыруу зарыл.

432. Төмөнкүлөргө тыюу салынат:

1) жаңы казылган көмүрдү бир айдан ашык жатып калган көмүрдүн эски үймөгүнүн үстүнө жыюуга;

2) өзүнөн өзү күйүп кете турган очоктору даана байкалган көмүрдү кампаларга кабыл алууга;

3) күйүп жаткан көмүрдү транспортер тасмасы менен ташууга жана аны темир жол транспортуна же бункерге жүктөп жөнөтүүгө;

4) көмүр штабелдерин жылуулук булактарынын (буу өткөргүчтөр, ысык суу түтүктөрү, ысык аба каналдары) үстүнө, ошондой эле төшөлгөн электр кабелдеринин жана мунай-газ түтүктөрүнүн үстүнө жайгаштырууга.

433. Көмүрдү жыюуда жана сактоодо штабелдерге жыгачтын, кездеменин, кагаздын жана башка күйүүчү материалдардын түшүшүнө жол берилбейт.

Ар кандай маркадагы көмүр өз-өзүнчө штабелдерге жыйналат.

434. Узакка сактоо үчүн кампага түшкөн көмүрдү вагондордон түшүрүлөрү менен мүмкүн болушунча кыска мөөнөттө штабелдерге жыйноо зарыл. Түшүрүлгөн көмүрдү эки суткадан ашык формасыз үймөктөп жана иретсиз сактоого тыюу салынат.

Штабелдер менен регламенттик иштерди аткаруу, ошондой эле механизмдердин жана өрт өчүрүүчү машиналардын өтүшү үчүн штабелдердин төмөнкү бетинин чегинен тосуп турган тосмого же крандын алдындагы жолдордун фундаментине чейинки аралык 3 метрден кем эмес, ал эми рельстин башынын тышкы чегине же авто жолдун четине чейинки аралык - 2 метрден кем эмес камсыз кылынат.

435. Кампаларда боорлоруна контролдук темир түтүктөрдү жана термометрлерди орнотуу же башка коопсуз ыкма менен көмүр штабелдериндеги температураны дайыма контролдоп турууну камсыздоо зарыл.

Температура 60 °Сден ашып кеткенде температура жогорулап кеткен жерлердеги штабелдерди тыгыздап, ысыган көмүрдү алып салуу же температураны төмөндөтүүчү башка коопсуз ыкмаларды колдонуу керек.

436. Төмөнкүлөргө тыюу салынат:

1) көмүрдү түздөн-түз штабелдерде суу менен өчүрүүгө же муздатууга. Күйүп жаткан көмүр аны штабелден чыгарып салгандан кийин гана суу менен өчүрүлөт;

2) өзү күйүп кеткен көмүрдү муздатылган же өчүрүлгөндөн кийин кайрадан штабелге салууга.